

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **Формування компетентності в аудіюванні із застосуванням автентичних матеріалів у студентів 2 курсу мовних спеціальностей**

Студента 2 курсу групи МСО
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література) (англійська, німецька)

Пархоменка Олега Володимировича

Науковий керівник: Глазунова Т. В.
кандидат педагогічних наук, доцент

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2018 рік

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ	
1.1. Зміст навчання аудіювання.....	6
1.2. Етапи навчання аудіювання.....	13
1.3. Місце автентичних матеріалів в навчанні аудіювання.....	18
1.4. “TED Talks” у навчанні англійської мови.....	25
Висновки до розділу I.....	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ	
2.1. Комплекс вправ для навчання аудіювання.....	29
2.2. Перевірка ефективності комплексу вправ для навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів.....	54
Висновки до розділу II.....	64
ВИСНОВКИ.....	65
SUMMARY.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	70
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Аудіювання є основою спілкування, оскільки саме через сприймання іншомовного мовлення на слух відбувається оволодіння усною комунікацією. Аудіювання – вміння розпізнавати та сприймати на слух звуки, інтегрувати їх у смислові одиниці з їх подальшим утриманням в пам'яті під час сприйняття мови на слух, здатність здійснювати прогнозування та, в залежності від ситуації комунікації, розуміти сприйняте на слух вербальне повідомлення. Аудіювання відіграє важливу роль у вивченні іноземної мови, оскільки воно тісно пов'язане з усіма видами мовленнєвої діяльності. Аудіювання виступає одним з основних засобів навчання іноземної мови. Так, вміння сприймати мову на слух допомагає оволодінню правильною вимовою (засвоєння правильної інтонації, ритму, наголосу під час говоріння іноземною мовою). Аудіювання також сприяє запам'ятовуванню нової лексики, кращому розумінню граматичних структур.

Відсутність іншомовного середовища ускладнює процес формування вміння аудіювання. Заповнити цю прогалину покликане використання в навчальному процесі автентичних матеріалів, що забезпечують ознайомлення з країнознавчими, соціокультурними та міжкультурними особливостями країни, мова якої вивчається, а також демонструють живу неадаптовану мову.

Проблему використання автентичних матеріалів з іноземної мови вивчали ряд дослідників: М. Брін, Л. Ліер, С. Ю. Ніколаєва, Г. Ноейр, О. М. Шерстюк, McDonough, Morrow, Phillips, Wilkins та інші.

Аналіз роботи з автентичними матеріалами в контексті формування компетентності в аудіюванні проведено багатьма вченими: О. І. Вишневським, Л. А. Єпіфанцевою, С. Ю. Ніколаєвою, Л. С. Пановою, Ю.І. Пасовим, Т. А. Саутовою, Т. П. Матвєєвою, Н. А. Савиною та ін.

Водночас, попри визнання важливості використання автентичних матеріалів з метою навчання аудіювання, недостатньо вивченим залишається потенціал сучасного ресурсу “TED talks” та можливості його застосування у формуванні аудитивних умінь у майбутніх вчителів, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Об’єктом дослідження є процес навчання аудіювання студентів мовних спеціальностей із застосуванням автентичних матеріалів.

Предмет складає методика навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів.

Мета дослідження полягає в:

- 1) обґрунтуванні теоретичних засад навчання аудіювання;
- 2) розробці методики навчання аудіювання студентів мовних спеціальностей з використанням матеріалів автентичного походження;
- 3) перевірці ефективності методики навчання аудіювання студентів 2 курсу мовних спеціальностей із застосуванням автентичних матеріалів у ході пробного навчання.

Для успішного досягнення поставленої мети в ході наукового дослідження вирішувалися такі **завдання**:

- 1) визначення змісту навчання аудіювання;
- 2) опис етапів навчання аудіювання;
- 3) визначення місця автентичних матеріалів в навчанні аудіювання;
- 4) аналіз доцільності використання автентичних матеріалів ресурсу “TED Talks” в формуванні навичок та умінь аудіювання;
- 5) розробка комплексу вправ для навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів;
- 6) перевірка ефективності запропонованої методики.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше теоретично обґрунтовано методика поетапного формування аудитивних умінь та навичок майбутніх учителів з використанням ресурсу “TED Talks”.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці, апробації та впровадженні комплексу вправ для формування компетентності в аудіюванні із застосуванням автентичних матеріалів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки дослідження обговорювались та отримали позитивну оцінку під час виступів автора на науково-практичних конференціях різного рівня: “Сучасні проблеми лінгвістики літературознавства та методики викладання мови і літератури” (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2016р.), "Всеукраїнська науково-практична конференція. Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі" (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2017р.), "IV Міжнародна науково-практична конференція. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін" (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2017р.), “Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі” (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2017.), “Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі” (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2017р.).

Структура роботи: вступ, 2 розділи, висновки, список використаної літератури, додатки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ

1.1. Зміст навчання аудіювання

З точки зору методики навчання іноземних мов, аудіювання виступає складною, багаторівневою організованою діяльністю, яка базується на психофізіологічних процесах сприймання послідовних мовленнєвих сигналів, синтезу їх у слова, сприймання та осмислення автентичних текстів, що забезпечується функціонуванням слухових аналізаторів і механізмів рефлексії [1, с. 74].

Відповідно до «Рекомендацій Ради Європи з мовної освіти», аудіювання розглядається як процес сприймання та опрацювання усного мовлення, джерелом якого є один або більше мовців, основною метою якого є розуміння суті повідомлення, отримання певної інформації, відомостей з потоку мовлення для формування відповідної вербальної (невербальної) реакції на почуте [54].

Розвиток уміння сприймати іншомовне мовлення на слух дозволяє студентам накопичити свій словниковий запас, покращити знання лексики та розширити можливості для використання такої лексики в усному й писемному мовленні. Правильне розуміння мовлення носіїв мови можливе за умови володіння студентами лексичними одиницями, які у свою чергу дозволяють формувати осмислену реакцію на прослуханий аудіотекст, переглянутий відеоматеріал тощо.

Таким чином, про компетентність в аудіюванні можна говорити тоді, коли студенти мають вже сформовані мовленнєві лексичні навички та володіють достатньою кількістю іншомовної лексики. О. Б. Бігич визначає аудіювання як здатність сприймати на слух неадаптовані автентичні тексти різних жанрів та рівнів важкості із різним рівнем розуміння змісту, в умовах прямого й опосередкованого спілкування [7, с. 19].

В психофізіології аудіювання виступає перцептивно-розумовою мнемічною діяльністю. Перцептивною вона є тому, що в аудіюванні, насамперед, відбувається сприйняття мовлення, а не його репродукція. Аудіювання як розумова діяльність характеризується наявністю наступних розумових операцій: аналіз, синтез, дедукція, індукція, абстрагування, порівняння, конкретизація тощо. Мнемічною діяльністю аудіювання виступає тому, що під час нього відбувається засвоєння сприйнятої на слух інформації та мовленнєвих одиниць, впізнання певних мовних елементів (граматика, синтаксис) та зіставлення цих елементів з еталоном, який зберігається в пам'яті.

Аудіювання і говоріння тісно взаємопов'язані. Нормальне говоріння не може бути досягнуте без добре розвинених вмінь аудіювати почуте. Водночас аудіювання виступає автономним видом мовленнєвої діяльності, оскільки сприймання та розуміння інформації відбувається через зовнішню виражену вербальну діяльність [28, с. 63].

Методика навчання іноземних мов визначає наступні риси аудіювання як мовленнєвої діяльності:

1. Аудіювання, як і говоріння, відноситься до мовленнєвої діяльності, що реалізує усне спілкування (причому інформація може передаватися і за допомогою технічних засобів), що, в свою чергу, протиставляє його писемному мовленню та читанню.

2. В процесі спілкування аудіювання характеризується як реактивний вид мовленнєвої діяльності, який не потребує певних ініціативних дій для активізації (на відміну від письма та говоріння) [27, с. 36].

Під час реальної комунікації ми постійно переходимо від одного виду мовленнєвої діяльності (письмо, аудіювання, говоріння, читання), до іншого, тому вони є тісно взаємопов'язаними. Аудіювання є тим вмінням, з якого слід починати вивчати іноземну мову. Аудіювання відіграє особливо важливу роль в комунікативно спрямованому навчанні, де студентам перед

тим, як навчитися говорити іноземною мовою, потрібно мати сформовані вміння сприймати та розуміти іноземну мову на слух.

Пріоритетність аудіювання як виду мовленнєвої діяльності в процесі навчання діалогічного мовлення зумовлена деякими його особливостями:

- аудіювання є одним з основних інструментів усного спілкування, та невід’ємним елементом усного діалогічного мовлення, без якого досягти успіху в комунікації неможливо;
- будучи рецептивним видом мовленнєвої діяльності, аудіювання виступає одним з основних засобів отримання інформації, що слугує основою для продукування.

Аудіювання має велику професійну значущість. Здатність сприймати на слух та розуміти інформацію, дозволяє нам набути багато професійних знань на різноманітних конференціях, зустрічах, бесідах тощо. Також роль аудіювання у професійному спілкуванні іноземною мовою зростає із розвитком різноманітних технічних джерел інформації (телебачення, радіо, інтернет, мультимедіа). Практикуючи іншомовне спілкування, а також в процесі його освоєння, студенти працюють з різними видами аудіювання.

За наявності або відсутності технічних засобів виділяють безпосереднє (технічні засоби не використовуються) та опосередковане (присутнє використання різноманітних технічних засобів) аудіювання.

У професійному спілкуванні використовуються обидва види аудіювання. Безпосереднє аудіювання використовується під час усного діалогічного або полілогічного мовлення (переговори, наради, бесіди тощо). Вміння опосередкованого аудіювання використовуються, якщо спілкування відбувається на відстані (що потребує використання технічних засобів) або за умови присутності великої кількості учасників спілкування.

В залежності від кількості учасників спілкування, аудіювання може бути міжособистісним і масовим. Міжособистісне аудіювання присутнє під час різноманітних полілогів або діалогів, воно припускає відповідь

співбесідника. Слід зауважити що під час міжособистісного аудіювання, слухач може виконувати роль як свідка, так і учасника спілкування. У випадку з масовим аудіюванням, наявність конкретного адресата не передбачена, тобто слухачів може бути багато (наприклад доповіді на конференціях). Наведені вище аргументи ще раз підтверджують ваємопов'язаність аудіювання та говоріння.

Одним з важливих спонукальних факторів в аудіюванні є зацікавленість слухача змістом бесіди, що в свою чергу, сприяє формуванню у нього установки на сприйняття нової інформації. Бажання зрозуміти повідомлення спонукає слухача зосередити свої зусилля, увагу на подоланні труднощів, пов'язаних зі сприйняттям повідомлення на слух. Таким чином, ефективність та успішність аудіювання тісно пов'язані з зацікавленістю студента зрозуміти зміст мовлення.

Процес аудіювання, на відміну від письма та говоріння, відбувається в внутрішній формі. Внутрішній механізм аудіювання базується на таких психічних процесах як увага, зіставлення та розпізнання мовних засобів, їх ідентифікація, сприйняття на слух, групування та осмислення, узагальнення, запам'ятовування. Таким чином, основним предметом аудіювання є чужа думка, подана у формі аудіотексту, висловлювання, та яку потрібно розпізнати.

Умовивід є продуктом аудіювання, а власна мовленнєва і немовленнєва поведінка та розуміння сприйнятої інформації є його результатом. Реакція слухача на сприйняту на слух інформацію може бути різною. Він може вербально або невербально відреагувати на повідомлення, або запам'ятати почуте. Аудіювання – це комплексна, складна мовленнєва діяльність, яка базується на вродженій здатності (слух), яка розвивається та покращується у процесі розвитку людини [8, с. 43].

За своєю структурою аудіювання схоже з говорінням, воно складається з трьох основних аспектів:

- спонукально-мотиваційний;
- аналітико-синтетичний;
- виконавчий [37, с.234].

Спонукально-мотиваційний аспект не бере до уваги потреби слухача, але, разом з тим, опосередковується діями того, хто говорить.

Аналітико-синтетичний аспект аудіювання, у порівнянні з говорінням, більш розгорнутий і повний. Аналітико-синтетична діяльність забезпечується операціями зіставлення та встановлення відповідностей. Ця діяльність тісно пов'язана з виконавчою, за допомогою якої відбувається забезпечення прийняття рішень, заснованих на аналізі й синтезі почутої інформації [3, с. 47].

Об'єктом смислового сприймання є мовленнєвий сигнал, який характеризується спільними ознаками смислових та акустичних планів. Саме в цьому і полягає складність його обробки. Накопичення та обробка інформації (сислової та акустичної) взаємопов'язані, в деяких випадках ці процеси здійснюються послідовно, а в деяких – паралельно.

Мовленнєвий сигнал проходить обробку за всіма параметрами. Відбувається групування мовленнєвої інформації за смислом – яка надалі проходить процеси членування, об'єднання, аналізу та виділення опорних смислових пунктів, важливих для правильного розуміння почутого повідомлення. Перекодування почутого повідомлення є вищою формою смислового групування інформації, що реалізується шляхом взаємодії мислення та пам'яті.

Результат осмислення сприйнятої мовленнєвої інформації може бути як позитивним, так і негативним. Позитивним результат вважається тоді, коли сприйняте мовленнєве повідомлення вдалося правильно зрозуміти. Негативним результатом сприйняття повідомлення є його нерозуміння, що виражається в неповних або неадекватних зв'язках і відношеннях, які

виражаються або не виражаються в повідомленні, що призводить до неповного або недостатньо глибокого розуміння аудіотексту.

Під глибиною розуміння аудіотексту маються на увазі рівні його розуміння. В аудіюванні виділяють два основних рівні розуміння аудіо повідомлення: мовний та надмовний. На мовному рівні відбувається осмислення поверхневого і буквального значення повідомлення, опираючись на значення окремих слів та виразів. Більш детальне розуміння значення аудіотексту відбувається на надмовному рівні. Надмовний рівень досягається тоді, коли інтерпретація реципієнта збігається з інтерпретацією значення аудіотексту його автором. Тобто реципієнт розуміє в повному обсязі те, що намагається донести до слухача автор [11, с. 201].

Сприймання мовлення на слух дає початок процесу аудіювання, в ході якого реципієнт (слухач) перетворює звукові та зорові образи в артикуляційні. Все це стає можливим завдяки *механізму внутрішнього промовляння*. Від точності «внутрішньої імітації» залежить розуміння повідомлення, у свою чергу, добре сформовані навички вимови визначають наскільки правильним буде озвучення про себе. Таким чином, навички аудіювання на початкових етапах вивчення мови потрібно розвивати паралельно з навичками говоріння та читання для більш ефективного формування артикуляційних та слухових відчуттів.

За відсутності досвіду в аудіюванні, іншомовне мовлення сприймається як єдиний суцільний потік. Для успішного осмислення повідомлення, потрібно вміти виокремлювати в ньому окремі лексичні одиниці, фрази, синтагми, граматичні структури та розуміти їхнє значення.

Успішність аудіювання неможлива без *механізму оперативної пам'яті*, що дозволяє слухачу утримати у свідомості слова, словосполучення які є важливими для розуміння повідомлення. Від того, наскільки розвинутою є оперативна пам'ять, залежить обсяг одиниці сприймання (тривалість повідомлення). Чим більше інформації здатний

сприйняти реципієнт, тим ефективнішим та успішнішим стає процес аудіювання.

Ще одним важливим механізмом аудіювання є *прогнозування*. Прогнозування дає можливість слухачу передбачити закінчення певного висловлювання лише на основі перших слів, речень та словосполучень. Прогнозувати можна не тільки структурну, але й смислову сторону мовлення. Під час аудіювання прогнозування залежить від ряду факторів, які визначають його точність та успішність. Серед цих факторів виділяють такі, як ситуація, в якій відбувається процес мовлення, контекст, різноманітні особливості мовлення того, хто говорить (вимова, акцент) та попередньо набутий мовленнєвий досвід у спілкуванні [18, с. 117].

Слід зауважити, що процес прогнозування можливий лише за наявності добре розвинутої довготривалої пам'яті. Під час прогнозування в довготривалій пам'яті відбувається зіставлення мовленнєвої інформації, яка надходить, зі стереотипами, які надалі зберігаються у нашій свідомості.

Мовна інформація яку ми сприймаємо, може бути для нас як знайомою так і незнайомою. Це залежить від наявності у довготривалій пам'яті тих чи інших зразків мовлення. Формування довготривалої пам'яті залежить в більшій мірі від попереднього мовленнєвого досвіду слухача [43, с. 211].

Таким чином, аудіювання – це комплексний вид усномовленнєвої діяльності, який включає в себе ряд рецептивних навичок: лексичну, граматичну та фонетичну. Аудіювання тісно пов'язане з говорінням, може виступати як одна із сторін усного мовлення (у діалогічному мовленні), а також як самостійний вид мовленнєвої діяльності. Успішність аудіювання залежить від ступеня сформованості механізмів внутрішнього промовляння, ймовірного прогнозування та оперативної пам'яті. Правильне прогнозування тексту зумовлене розумінням реципієнтом ситуації, акценту мовця, а також попереднім досвідом сприйняття на слух та розуміння іншомовного мовлення.

1.2. Етапи навчання аудіювання

Аудіювання виступає тим умінням, оволодіння яким викликає найбільше труднощів. У свою чергу це призводить до того, що це вміння є найменш розвиненими у студентів. Аудитивні вміння відіграють важливу роль у розвитку інших видів мовленнєвої діяльності, що підвищує необхідність працювати над розвитком цих вмінь, як на заняттях, так і у позааудиторний час.

Згідно з загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, студенти рівня Intermediate повинні розуміти на слух:

- висловлювання, об'ємні за змістом, такі як лекції;
- складну за структурою аргументацію, яка стосується знайомих для студентів тем;
- ТВ новини, програми;
- Фільми, в яких використовується літературна мова (не насиченв сленгом та жаргонами) [49].

З огляду на це важливо, щоб завдання для розвитку аудіювання студентів включали в себе матеріали різної тривалості, жанрової приналежності та стилістики.

Для того, щоб навчання аудіювання було якомога ефективнішим, перш за все, потрібно ознайомитись з основними труднощами, з якими зустрічаються студенти під час аудіювання. Порівнюючи процес навчання говоріння з навчанням аудіювання, експерти зазначають, що першого можна навчити шляхом надання студентам необхідного мінімуму тематичної лексики і шаблонів її вживання у відповідних тематичних ситуаціях. Навчання аудіювання, у свою чергу, є складнішим через ряд факторів.

Суб'єктивні фактори, що ускладнюють процес аудіювання :

- індивідуально-вікові особливості слухача;

- розвиток уваги, інтерес до наданої інформації;
- наявність / відсутність певного обсягу мовних і немовних знань;
- недостатній запас фонових знань;

Об'єктивні фактори, що ускладнюють процес аудіювання:

- граматичні (розчленовані структури, необхідність встановлення смислових зв'язків, ролей мовців у висловлюванні);
- лексичні (слова в переносному значенні, фразеологічні звороти, багатозначні слова, пароніми, антоніми / синоніми);
- фонетичні (недостатньо чіткі інтонація, логічний наголос в аудіотексті або членування фрази на закінчені смислові відрізки; швидкий темп мовлення на записі).

Щоб навчити студентів аудіювати англомовне мовлення (на записах, під час живої розмови), потрібно використовувати спеціальні способи та підходи. Річардс пропонує два підходи для навчання розуміння усного мовлення:

- «знизу-вгору»;
- «згори-донизу».

Суть першого підходу полягає у поділі студентами усного мовлення на окремі смислові частини, для полегшення процесу їх ідентифікації (сприйняття на слух та розуміння). У свою чергу “лексико-граматична” компетентність яка була сформована на заняттях із англійської мови, повинна допомогти їм в цьому. В процесі аудіювання, студенти в першу чергу ідентифікують знайомі слова, а за допомогою вивченої граматики визначають зв'язки між елементами речень.

- Другий підхід («згори-донизу») на перше місце ставить значення, яке несе в собі повідомлення, а не мовленнєві одиниці, з яких воно складається (слова, граматики). В даному підході

велику роль відіграють фонові знання, якими володіють студенти. Вони можуть мати декілька форм:

- попередні знання з теми дискурсу (мовлення);
- ситуативні або контекстуальні знання;
- знання у вигляді схеми чи плану [61, с. 130].

Обидва підходи до навчання аудіювання мають свої переваги. Перший підхід (“знизу-вгору”) є ефективнішим під час вивчення нового лексичного тематичного матеріалу. Цей метод також дозволяє засвоїти правильну вимову нової лексики, та автентичне (контекстуальне) використання її в усному мовленні. Другий підхід доцільніше використовувати на етапі переходу від пасивного аудіювання – через активне аудіювання – до говоріння. Це зумовлено тим, що другий підхід роботи з аудіоматеріалом є складнішим за перший, оскільки вправи, які надаються студентам для виконання після прослуховування аудіотексту, не обмежуються лише тестовими завданнями множинного вибору.

Завдання, які виконуються на даному етапі мають креативніший характер:

- 1) прогнозування та складання списку питань студентами перед прослуховуванням аудіотексту, які вони почують під час аудіювання;
- 2) передбачення які з зазначених фраз (повідомлень) можуть бути правдивими і, які неправдивими;
- 3) прослуховування частини аудіотексту, та прогнозування його продовження з подальшою перевіркою прогнозів;
- 4) складання списку того, що студенти вже знають з теми і того, що хотіли б дізнатись, з подальшим прослуховуванням тематичного аудіозапису та порівнянням своїх списків з тим, що почули в записі [25, с. 92].

З цього випливає, що деякі завдання можливо використовувати для продовження роботи зі студентами з акцентом на говоріння. Після того, як вони ознайомляться з тематичною лексикою заняття, відпрацюють розуміння її значення (“знизу-вгору”), детальніше розберуться в темі, яку вони вивчають, прослухавши записи попередньо зазначеної тематики (“зверху-вниз”), вони будуть готовими до “креативної” роботи, тобто самостійного говоріння з опорами чи без них. Це підтверджує думку стосовно того, що для навчання студентів не є обов’язковим розмежування навчання аудіювання й говоріння, використовуючи різні за тематикою матеріали для кожного з видів діяльності. Іншими словами, взявши один аудіозапис або аудіовізуальний матеріал, можна спочатку навчити студентів розуміння того, про що йдеться в записі, а після цього стимулювати їх власні висловлювання з відповідної теми, використовуючи опрацьований і закарбований у пам’яті новий, а також уже попередньо вивчений лексичний матеріал [19, с. 25].

Існують і інші погляди на етапи, та підходи до навчання аудіювання.

І. Ф. Комков виділяє два основних етапи навчання аудіювання:

- етап, на якому формуються основи умінь аудіювання;
- етап на якому відбувається вдосконалення аудитивних вмінь.

Також І. Ф. Комков стверджує, що навчання аудіювання повинно проходити за двома програмами:

- загальна (використання аудіювання та говоріння);
- спеціальна (присутнє тільки аудіювання як самостійний вид комунікативної діяльності, головним завданням якого є вилучення інформації з усного мовлення) [31, с. 132].

О. Б. Бігич стверджує, що формування компетенції аудіювання здійснюється поетапно у вправах і передбачає набуття студентами мовних знань, формування аудитивних навичок і розвиток аудитивних умінь. Бігич переконана, що основним завданням формування компетентності в

аудіюванні, є навчити студентів розуміти повідомлення, які у своїй будові мають як знайомий, так і незнайомий мовний матеріал, та здатність його цілісного розуміння (з початку до завершення) [7, с. 23].

С. Ю. Ніколаєва виділяє три основні етапи в навчанні аудіювання:

- етап формування компетенції аудіювання на рівні фрази (передбачає дії, спрямовані на розвиток розуміння знайомого та незнайомого матеріалу з подальшою вербальною або невербальною реакцією на почуте; розпізнання початку та завершення повідомлення);
- етап формування компетенції аудіювання на рівні понадфразової єдності (передбачає навчальні дії, націлені на розуміння монологічного аудіоповідомлення та мінідіалогів);
- етап формування компетенції в аудіюванні на рівні тексту (передбачає навчальні дії, які мають на меті розуміння монологу, діалогу, зв'язного тексту) [53, с. 154].

Отже, аудіювання виступає таким видом мовленнєвої діяльності, оволодіння яким викликає багато труднощів у студентів. Виділяють суб'єктивні та об'єктивні фактори, які ускладнюють процес аудіювання. Суб'єктивні фактори пов'язані з індивідуальними особливостями слухача (розвиток уваги, наявність або відсутність фонових знань, зацікавленість в темі аудіотексту). В свою чергу об'єктивні фактори мають зв'язок з якістю зразка мовлення який пропонується для аудіювання (складна граматики, використання незнайомої або вузько-спрямованої тематичної лексики, фонетичні особливості зразка мовлення). Відповідно, для того, щоб навчання аудіювання проходило успішно і ефективно, воно повинно здійснюватися послідовно, аудіоматеріали і способи роботи з ними повинні відповідати рівню студентів, а навчання повинно мати комунікативну спрямованість.

1.3. Місце автентичних матеріалів в навчанні аудіювання

Кожна мова, перш за все, виступає національним засобом спілкування, і було б дивним, якби в ній не відображалися специфічні національні факти матеріальної, та духовної культури суспільства, якому вона служить. Ось в чому і полягає важливість вивчення іноземної мови з використанням автентичних матеріалів, що містять у собі фонову інформацію, яка згодом сприяє успішному формуванню компетенції в аудіюванні [56, с. 117].

Слово «автентичний» походить від латинського слова «authenticus», що означає, справжній, непідробний [68].

П. В. Сисоєв автентичними матеріалами називає такі, що були створені носіями мови, з метою передачі та збереження інформації в повсякденному житті, не призначені для навчальних цілей. Серед автентичних матеріалів для вивчення іноземної мови виділяють аудіоматеріали, відеоматеріали, які практично реалізуються в наступних жанрових формах: записи оголошень в аеропортах і на вокзалах, фільми, радіо та телепередачі, ток-шоу, лекції і т. ін. [44, 53].

З лінгвістичної точки зору автентичним матеріалам притаманний ряд особливостей, які відрізняють їх від неавтентичних. Серед таких особливостей Н. А. Савінова, та Л. В. Міхальова вирізняють наступні:

- своєрідність лексики (наявність великої кількості займенників, часток, вигуків, різноманітних слів які несуть в собі емоційне забарвлення, фразеологізмів, та сленгу);
- своєрідність синтаксису (вживання простих, непоширених речень, присутня фрагментарність) [56, с. 117].

При цьому слід зауважити що лексика, граматики, та синтаксис не є вирішальними ознаками, які відрізняють автентичні матеріали від неавтентичних. Важливу роль також відіграє змістове наповнення матеріалу. Серед основних змістових особливостей автентичності текстів, В. П. Наталін виділяє наступні:

1). культурологічна (різноманітні матеріали, що надають інформацію про історію, культуру, традиції народу, міста, та столицю тощо тієї країни, мова якої вивчається);

2). інформативна (наявність в аудіотексті будь-якої нової інформації, яка може зацікавити слухача);

3). ситуативна (матеріал формується так, щоб слухач міг впізнати в ньому певну ситуацію з повсякденного життя);

4). національно-ментальна (автор, та читач належать до різних культур, соціальні стереотипи, та цінності яких відрізняються);

5). реактивна (здатність тексту провокувати емоційну, розумову і мовленнєву реакцію на почуте) [45, с. 6].

Говорячи про навчально-автентичні матеріали, потрібно зазначити що одним з основних їх параметрів є сукупність їх структурних ознак, та відповідність нормам, прийнятими носіями мови. Випадки автентичного слововживання, природного лексичного наповнення, та граматичних структур є ознаками автентичного матеріалу. Слід підкреслити те що, досить важливим фактором використання автентичних аудіотекстів у навчанні іноземної мови є збереження жанрових особливостей даних текстів. Мається на увазі те що, жанрово-композиційна різноманітність дає можливість студентам ознайомитись з різноманітними мовними кліше, фразеологізмами, лексикою, та іншими мовленнєвими особливостями носіїв мови що притаманні їм в різних сферах життя.

Завдяки зазначеним характеристикам автентичних матеріалів їх використання допомагає студентам краще зрозуміти представників різних культур, та народностей. Вони також дають можливість ознайомитись з особливостями вимови, акценту, та ритму спілкування носіїв мови. Не потрібно нехтувати використанням автентичних аудіоматеріалів на уроках з іноземної мови, навіть якщо студенти мають низький рівень володіння мовою. Регулярне використання таких матеріалів, дозволить ефективніше

формувати комунікативну компетентність майбутніх фахівців. Аудіоматеріал повинен підбиратися таким чином, щоб студенти могли зрозуміти його суть. У свою чергу завдання для перевірки розуміння аудіотексту повинні розроблятися диференційно. З урахуванням рівня сформованості в студентів аудитивного уміння (достатній, середній, високий) [50, с. 61].

На сьогодні, автентичні аудіоматеріали, а також завдання до них є доступними у відкритому доступі в мережі Інтернет. Медіа-файли автентичного походження можна завантажити на свій комп'ютер, або користуватися безпосередньо з Веб-сторінки. Досить популярними є так звані "Подкасти". Зазвичай вони розміщуються на сайтах за темами, що дозволяє ефективніше працювати над засвоєнням тематичної лексики [65, с. 145].

Ознайомлення з мовленнєвими, та поведінковими особливостями представників різних культур та народностей допомагає якісніше вивчати іноземну мову. Автентичні відеоматеріали якнайкраще підходять для засвоєння навичок спілкування. Переглядаючи автентичний відеоматеріал, студенти мають змогу не тільки на слух сприймати іншомовне мовлення, але й візуально ознайомитися з особливостями невимушеного діалогу іноземців. Використання відеоматеріалів на уроках з іноземної мови допомагає диференціювати знання студентів, оскільки перегляд відео є цікавим видом діяльності як для сильних, так і для слабких студентів, для яких відеоматеріал може бути легшим для сприймання ніж аудіотексти [46, с. 11].

Використання автентичних матеріалів у вивченні іноземних мов сприяє долученню до мовного середовища, оскільки кожна сфера спілкування (ділова чи професійна), має свої особливості. Цінність автентичних матеріалів полягає в фоновій інформації яку вони несуть в собі, і яка сприяє кращому формуванню комунікативної компетенції (в

нашому випадку аудитивної). Невід'ємним елементом навчання іноземної мови є вивчення культури народу, мова якого вивчається. Автентичні матеріали є ефективним інструментом для формування комунікативної, та аудитивної компетентностей, але разом з тим, їхнє використання пов'язане з рядом суперечностей [36, с. 13].

Так, в методичному плані виділяють навчально-автентичні, та автентичні тексти. Навчально-автентичні тексти, як правило, адаптуються педагогами-методистами, а потім озвучуються спеціалістом, який може бути носієм мови [34, с. 123].

Недолік навчально-автентичних аудіотекстів полягає в тому, що вони мають малий зв'язок з тим що студенти можуть почути у реальному житті, оскільки такі матеріали є штучно адаптованими до мовних можливостей студентів.

Звичайно, використання автентичних матеріалів має суттєві переваги у навчанні іноземної мови, але існують і певні проблеми, пов'язані з їх використанням. Так, наприклад, мовний матеріал, який міститься у автентичних матеріалах, інколи може бути складним і не відповідати конкретним завданням і умовам навчання, а лексичні одиниці – виходити за рамки теми, яка вивчається, і бути за межами можливостей розуміння студентів. Автентичні матеріали не завжди можуть стандартизувати навчання або стати гарантією того, що всі студенти одержують один і той самий змістовний матеріал, що ускладнює здійснення єдиних форм контролю [16, с. 13].

Водночас, автентичність матеріалів виступає першою і неодмінною умовою навчання аудіювання та говоріння.

Слід зазначити, що автентичні аудіотексти є найскладнішими для використання в дидактичних цілях. Водночас вони найточніше відповідають ситуаціям професійного спілкування.

На думку багатьох дослідників, автентичні аудіотексти є ефективним засобом формування не тільки навичок і вмінь аудіювання, але й навичок і вмінь усного іншомовного спілкування. Це пов'язано з лінгвістичною, та соціокультурною цінністю автентичних аудіотекстів, яка полягає у використанні їх комунікативної специфіки. Тобто автентичні аудіотексти є найкращим джерелом для презентації різноманітних ситуацій реального спілкування носіїв мови, що допомагає стимулювати мовленнєву діяльність студентів.

Дидактичний потенціал автентичних аудіотекстів реалізується у наступних функціях:

- інформативна (аудіоматеріали використовуються для презентації нової інформації, тобто несуть в собі екстралінгвістичну, та лінгвістичну (мовну) інформацію, яка пов'язана з темою, що вивчається);
- навчальна (зображення умов природнього мовленнєвого спілкування носіїв мови, що в свою чергу, стимулює мовленнєву діяльність студентів, та створює ефект причетності слухача);
- організаційна (створення штучного іншомовного середовища на заняттях, шляхом моделювання реальних ситуацій професійного спілкування; організація на основі аудіотексту роботи в групі чи мікрогрупах; наявність мотиваційного компонента);
- виховна (виховання поваги до культури країни, мова якої вивчається);
- розвивальна (розвивають уяву, увагу, мислення, мовленнєву пам'ять тощо) [15, с. 84].

Зазначені вище функції автентичних аудіотекстів вказують на те, що останні можуть бути використані як джерело інформації про різноманітні ситуації спілкування, а також виступати основою для здійснення мовленнєвої діяльності.

При використанні автентичного аудіоматеріалу на заняттях з іноземної мови, потрібно дотримуватися певної організації його пред'явлення. Матеріал повинен пред'являтися поетапно, та дозовано з урахуванням подальшого поступового зростання труднощів [64].

Поетапна робота з автентичними аудіотекстами включає в себе врахування наступних аспектів:

- інформаційний: суть полягає в тому, щоб поступово збільшувати об'єм аудіоматеріалу з метою демонстрації зразків мовлення (діалогічна єдність; мікродіалог; діалогічне мовлення);
- функціональний: передбачає представлення студентам на початковому етапі навчання аудіювання аудіотекстів, які містять в собі зразки різних типів діалогу (діалог-розпитування; діалог-домовленість; діалог-обмін враженнями, думками; діалог-обговорення, дискусія), з подальшим поступовим ускладненням матеріалу, який буде поєднувати в собі діалогічні висловлювання різних типів;
- організаційний: використовуючи різноманітні засоби для демонстрації автентичних аудіоматеріалів, викладач має змогу робити так звані “технічні паузи”, що надають змогу усунути лексичні та граматичні труднощі аудіотексту. Також викладач обирає кількість разів прослуховування матеріалу (в залежності від рівня студентів).

Великий інтерес серед студентів становлять автентичні аудіодіалоги. Вони відображають реальні ситуації спілкування носіїв мови, їх мовленнєву поведінку, що сприяє підтриманню інтересу до аудіювання.

Автентичні аудіодіалоги мають ряд переваг:

1. окрім основного інформаційного навантаження, аудіодіалоги несуть в собі додаткову інформацію (інтонація, звучання голосу тощо), що є важливою опорою для слухачів;

2. створюють так званий «ефект присутності»;
3. надають можливість студентам відпрацьовувати та покращувати свої знання з лексики, граматики та фонетики;
4. є основою для створення у студентів мовленнєвих зразків, які надалі ляжуть в основу навичок говоріння;
5. мають широке застосування для аудиторних занять у групі, оскільки надають можливість одразу кільком студентам брати участь у спілкуванні (обговоренні почутого).

Серед методичних цілей використання аудіодіалогів для навчання аудіювання та усного мовлення, можна виділити наступні:

- ознайомлення з особливостями використання раніше вивченої лексики у різних мовленнєвих ситуаціях;
- вдосконалення та розвиток вмінь діалогічного мовлення;
- створення та підтримання мотивації до вивчення іноземної мови;
- використання змісту аудіодіалогу для навчання діалогічного мовлення [7, с. 19].

Таким чином, використання автентичних аудіо та відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови допомагає ефективно формувати у студентів компетенцію в аудіюванні, підтримувати зацікавленість та вмотивованість до вивчення іноземної мови.

Розвиток навичок та умінь аудіювання найефективніше здійснюється з використанням автентичних аудіо- та відеоматеріалів. Презентуючи різні ситуації з життя носіїв мови, вони створюють у студентів додаткову мотивацію, а також забезпечують зоровий зв'язок (відеоматеріали), що дає студентам змогу наочно ознайомитись з використанням тих чи інших зразків мовлення, включаючи невербальну комунікацію, в їх природньому середовищі.

1.4. “TED Talks” у навчанні англійської мови

Вивчення англійської мови, може бути важким, повним сумнівів та труднощів завданням. На щастя, сучасні технологічні досягнення зробили процес вивчення англійської мови набагато простішим та цікавішим. Одним із таких технологічних досягнень, який покращив те, як ми вивчаємо англійську є “Інтернет”. Ця сучасна комунікаційна технологія, відкрила перед нами цілком новий підхід до вивчення англійської мови. Величезна кількість онлайн ресурсів, роблять вивчення англійської мови більш інтерактивним та цікавішим.

Кожен, хто починає вивчати англійську мову, потребує ряд навчальних матеріалів, таких як підручники, різноманітні відео та аудіо матеріали. До появи всесвітньої павутини, було важко знайти всі відповідні навчальні матеріали. Потрібно було витратити багато часу та зусиль для того, щоб знайти найбільш слушні матеріали та програми вивчення англійської. Тепер, просто натиснувши одну кнопку, ми отримуємо доступ до незліченої кількості матеріалів для вивчення не тільки іноземних мов, а й будь якої галузі людської діяльності. Наприклад, такі сайти, як “YouTube”, містять багато відео уроків щодо вивчення англійської мови.

Також існують спеціальні сайти, які спеціалізуються на вивченні англійської. Такі сайти містять всі необхідні для вивчення мови матеріали, та створенні для того, щоб кожен мав змогу вивчати мову онлайн. Користувачі таких ресурсів, мають можливість отримати доступ до матеріалів пов’язаних з вивченням будь якого аспекту мови, від нової лексики, до вимови та граматики. Різноманітні блоги, чати, дають можливість не тільки вивчати англійську, а й практикувати її з іншими користувачами які її вивчають. Використання інтернет технологій звільняє нас від необхідності купувати гори книг, газет та журналів для вивчення мови. Все це є доступним в мережі. Інтернет містить всі види носіїв інформації, які використовують англійську мову:

- газети;
- журнали;
- відео;
- музика;
- електронні книги та ін.

Необмежений доступ до аудіо та відео матеріалів, відкриває величезні можливості для розвитку навичок аудіювання не тільки в аудиторії, а й за її межами. Кожен студент може розвивати свої навички сприймати мову на слух у вільний час, слухаючи різноманітні подкасти, аудіокниги чи переглядаючи різноманітні пізнавальні відео на цікаві теми. Одним з найпопулярніших онлайн ресурсів серед тих хто вивчає англійську є “TED Talks” [70].

TED – це відома щорічна конференція, головним слоганом якої є "ідеї варті поширення" ("Ideas worth spreading"). Ця конференція проводиться у багатьох країнах світу, де учасники діляться цікавими ідеями та досвідом. Тематика конференції досить різноманітна, від культури та науки, до глобальних проблем та освіти. Серед найвідоміших учасників конференції є такі, як Білл Клінтон, Білл Гейтс, Сергій Брін та ін [71].

"TED Talks" є чудовим джерелом автентичних матеріалів, які відіграють важливу роль у процесі вивчення англійської мови, оскільки вони сприяють розвитку уміння аудіювання саме живої, неадаптованої мови. Завдяки тому, що учасниками "TED Talks" є не тільки носії мови, слухачі мають можливість ознайомитись та навчитись сприймати англійську мову з різними акцентами (“different Englishes”).

Використання матеріалів "TED Talks" на уроках з англійської мови є ефективним засобом навчання. Кожна лекція має свою стенограму, що дає можливість краще ознайомитись з використаною в ній лексикою та граматиною. Марк Малліндер у своїй статті "Teaching English Using TED Talks" звертає увагу на особливості підбору матеріалів для їх подальшого

використання на уроці. Марк зазначає, що перед вибором певної лекції, кожен викладач повинен дати відповідь на низку запитань:

- якщо лектор не носій мови, то наскільки зрозумілою є його англійська?;
- чи потрібно надавати додаткову інформацію про лектора, та тему якій присвячена лекція?;
- чи не розмовляє лектор занадто швидко?;
- чи не є лексика, використана в лекції, надто складною для розуміння?

Відповівши на вищенаведені запитання, викладач зменшує можливість невдалого підбору матеріалів, та підвищує відсоток інформації, яку учні зможуть сприйняти під час прослуховування лекції [72].

Сучасний розвиток інтернет технологій надає користувачам доступ до величезної кількості матеріалів для вивчення іноземних мов. Існує велика кількість ресурсів, де студенти можуть отримати доступ до аудіо та відео матеріалів автентичного походження для розвитку своїх аудитивних вмінь та навичок. Використання різноманітних інтернет ресурсів є ефективним інструментом для навчання аудіювання. TED Talks є одним з найяскравіших представників таких ресурсів, матеріали якого можуть бути використані як вчителями для навчальних цілей, так і студентами для самостійного удосконалення навичок аудіювання. Використання "TED Talks" надає змогу викладачам урізноманітнити навчальний процес, а також підвищити мотивацію до вивчення англійської мови.

Висновки до розділу I

Оволодіння вмінням аудіювати англійське мовлення є досить складним процесом, оскільки аудіювання — це комплексний вид усномовленнєвої діяльності, який включає в себе такі рецептивні навички як: лексична, граматична та фонетична. Ефективне навчання даного виду

діяльності здійснюється поетапно, з урахуванням усіх (суб'єктивних та об'єктивних) факторів, які ускладнюють процес аудіювання.

Навчитись розуміти автентичні аудіо (відео) матеріали є основною метою навчання аудіювання. Використання автентичних матеріалів забезпечує презентацію різних ситуації з життя носіїв мови, завдяки чому вони створюють у студентів додаткову мотивацію, а також забезпечують зоровий зв'язок, що дає студентам змогу наочно ознайомитись з використанням тих чи інших зразків мовлення, включаючи невербальну комунікацію в природньому середовищі.

"TED Talks" є чудовим джерелом автентичних матеріалів, які відіграють важливу роль у процесі вивчення англійської мови, оскільки вони сприяють розвитку уміння аудіювання саме живої, неадаптованої мови. Перевагою даного ресурсу є те, що серед учасників цієї конференції можна почути не тільки носіїв мови, а й, тих для кого англійська є іноземною мовою. Використання даного ресурсу дає можливість ознайомитись та навчитись сприймати різні акценти англійської мови. Використання "TED Talks" також надає змогу викладачам урізноманітнити навчальний процес та підвищити мотивацію до вивчення англійської мови.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ

2.1. Комплекс вправ для навчання аудіювання

Оволодіння вмінням аудіювати (сприймати мову на слух) розглядається на сучасному етапі розвитку методики як одна з найважливіших умов оволодіння іноземною мовою. Сприймання та розуміння іншомовного мовлення на слух є складним психологічним **процесом**, для засвоєння та опанування якого потрібно докласти чимало зусиль. Таким чином, перед викладачами іноземних мов постає завдання спеціально навчати сприймати ІМ на слух, оскільки аудитивні вміння не можуть бути розвинені без їх цілеспрямованого тренування.

Часто буває так, що в процесі вивчення ІМ, студенти втрачають інтерес до вправ та матеріалів, які спрямовані на розвиток аудитивних вмінь. Найчастіше це трапляється через те, що завдання та матеріали, які викладачі використовують на заняттях з іноземної мови не є достатньо цікавими та автентичними. В більшості випадків вони є досить одноманітні та повторюють одне одного. На нашу думку, для того, щоб підвищити мотивацію та продуктивність студентів на заняттях, підбір матеріалів для аудіювання повинен бути більш ретельним, та відповідати інтересам та віку студентів.

З метою підвищення мотиваційного компонента навчання на заняттях з англійської мови, вважаємо за доцільне використання автентичних матеріалів. Саме автентичні матеріали допомагають створити на заняттях атмосферу тієї країни, мова якої вивчається. Але “автентичність” не є єдиним критерієм, на який потрібно орієнтуватися. Аудіо та відео матеріал повинен відповідати віковим інтересам студентів. Ось чому за основу в нашому дослідженні були використані матеріали з всесвітньо відомої конференції “TED Talks”.

Розробляючи комплекс вправ для проведення пробного навчання аудіювання студентів групи 2АА1 факультету іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, ми спиралися на загальноприйняті в методиці викладання іноземних мов етапи роботи з аудіотекстами:

- передтекстовий (pre-listening);
- текстовий (while-listening);
- післятекстовий (post-listening).

Нагадаємо, що основною метою вправ, які використовуються на передтекстовому етапі є подолання мовних та смислових труднощів, які можуть виникнути під час прослуховування аудіотексту, активізація особистого життєвого досвіду студентів та, власне, зацікавлення їх у прослуховуванні тексту. Серед найбільш поширених видів діяльності на даному етапі можна назвати наступні:

- семантизація незнайомої лексики;
- контроль розуміння нової лексики в контексті (використання речень з аудіотексту);
- ознайомлення з складними граматичними структурами, які використовуються в тексті;
- обговорення тематики, з якою пов'язаний аудіотекст;
- фрагментарне аудіювання аудіотексту (аудіювання тих частин, які можуть створити найбільше труднощів під час прослуховування);

Наступний етап “текстовий” (“while-listening”). Цей етап передбачає «активне слухання» і включає вправи, які виконуються під час прослуховування аудіотексту. Головна мета вправ на данному етапі – це підвищення уваги та розумової діяльності студентів під час слухання. Найпоширенішими завданнями на текстовому етапі є:

- вправи на поєднання (matching);
- вправи на заповнення пропусків (filling in the gaps);
- встановлення правильної послідовності подій (sequencing);
- визначення, які з тверджень є істинними / неправдивими (true / false)

Вправи післятекстового етапу спрямовані на перевірку розуміння студентами прослуханого аудіотексту. Доцільним на цьому етапі є використання різноманітних тестових завдань та таких видів роботи, як дискусії і бесіди, які допомагають розвивати навички невідготовленого мовлення. Серед вправ даного етапу, найпоширенішими є:

- multiple choice (виберіть правильну відповідь);
- discussion;
- answering the questions (дайте відповіді на запитання після прослуховування аудіозапису);

Деякі з вправ, що використовуються на текстовому етапі, можуть бути використані і на післятекстовому:

- filling in the gaps (заповніть пропуски в уривку розмови яку ви щойно прослухали).

Під час розробки комплексу вправ ми також запозичили у Дж. Вілсон (J. Wilson) оремі вправи, що сприяють розвитку механізму прогнозування та критичного мислення

- 1) прогнозування та складання списку питань студентами перед прослуховуванням аудіотексту, які вони почують під час аудіювання. Наведемо приклади вправ цієї групи:
  - Look at the title / picture. Think what the text can be about. Ask several questions, which you would like to be answered.
  - Listen. Which questions do they answer/topics do they discuss?

- 2) передбачення, які з зазначених фраз (повідомлень) можуть бути правдивими і, які неправдивими; перевірка прогнозу;
  - Listen to check your answers;
- 3) прослуховування частини аудіотексту, та прогнозування його продовження з подальшою перевіркою прогнозів;
  - Listen to the beginning of the text. Think what the text can be about.
- 4) складання списку того, що студенти вже знають з теми і того, що хотіли б дізнатись, з подальшим прослуховуванням тематичного аудіозапису та порівнянням своїх списків з тим, що почули в записі.
- 5) Організація та проведення активного слухання
  - Listen and answer the questions;
  - Listen and complete the sentences;
  - Listen and make notes;
  - Listen and mark the stress;
  - Listen and tick the picture;
  - Listen. Tick the words/expressions you hear;
  - Listen and match the people to the statements/dialogues;
  - Listen and practise/repeat;
  - Listen and notice;
  - Listen and write what you hear;
  - Listen and write answers for yourself;
  - Listen and complete the chart/table;
  - Listen and put the events in order;
  - Listen and find mistakes/differences;
  - Listen. Are the statements true or false? ;
  - Listen for the difference between the two sounds;

- Listen and mark on the map/picture;
- Listen and read (shadowing).

Розглянемо розроблений комплекс вправ у відповідності до етапів формування аудитивного вміння.

Передтекстовий етап

Група вправ для підготовки студентів до аудіювання, активізації попереднього досвіду, розвитку механізму ймовірного прогнозування

Вправа 1. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: підвести студентів до головної тематики аудіотексту за допомогою тематичних запитань, та активізувати попередньо набуті знання з данної теми.

Instruction: Work in pairs and take turns to answer the following questions. Rely on your own life experience to answer the questions.

- What do you understand by the word “illness”?
- What common illnesses do you know?
- What is the first thing you do, when you catch a cold?
- In which cases is it better to go to a doctor instead of trying to deal with the symptoms yourself?

Вправа 2. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: пояснити тему тексту для прослуховування з використанням тематичних запитань (guiding questions).

Instruction: Answer the questions that you’re going to hear.

- Do you often get distracted while doing something?
- What are those distractions for you?
- What is the average time you spend to complete your homework?
- What helps you to concentrate?
- What do you understand by time management?

– Do you know any time management techniques?

Вправа 3. (рецептивна, некомунікативна)

Мета: опрацювати лексику, яка використовується в аудіотексті з метою усунення лексичних труднощів та підвищення ефективності аудіювання.

Instruction: You are about to listen to a conversation between two people. Those people will be using some words and expressions connected with the following topic. You have these words and their definitions on your handouts, but they are not ordered correctly. Your task is to match the words with their definitions.

1 ___to go off	a. a device that makes a sound or shows you when a certain amount of time has passed;
2 ___a timer	b. a student who gets the best marks at school;
3 ___productivity	c. having good judgment or common sense;
4 ___'to do' list	d. how much is being done or achieved;
5 ___sensible	e. a list of things you need to do;
6 ___an A-grade student	f. to start making a noise (as an alarm or signal);
7 ___to waste time	g. to earn or merit something because of what you have done;
8 ___to deserve	h. to spend time doing something useless.

Вправа 4. (рецептивно-репродуктивна, комунікативна)

Мета: ввести студентів у тему для прослуховування з використанням тематичних запитань (guiding questions).

Instruction: Work in pairs, imagine that you are journalists, taking an interview from a famous sportsman (sportswoman). Use the questions that you see on the whiteboard to conduct the interview. Make short notes of the answers. Once you finish your interview, go around the class and tell other journalists about the person you've interviewed.

- What do you understand by healthy food?
- What healthy food do you eat?
- How often do you eat it?
- Do you think you could become a vegetarian?
- What is your favorite food?
- What do you not like to eat?

Вправа 5. (рецептивна)

Мета: активізувати тематичну лексику перед прослуховування аудіотексту.

Instruction: Match the opposite adjectives and write a–f next to the numbers 1–6.

1..... good	a. unlucky
2..... lucky	b. untidy
3..... always	c. noisy
4..... quiet	d. bad
5..... clear	e. unimportant
6..... important	f. never

Вправа 6. (некомунікативна, рецептивно-репродуктивна)

Мета: активізувати лексичний запас студентів з теми “Food”, підготувати їх до прослуховування аудіотексту.

Instruction: There are different food and drinks you can order in a café on your handouts. Group them according to the types that are indicated in the table.

Banana cake	Cola	Ice cream	Water
Apple tart	Apple juice	Four cheeses pizza	Cheese burger
Chicken curry and rice	Orange juice	Chocolate cake	Seafood salad with bread

Main courses	Desserts	Drinks

Текстовий етап**Група вправ для навчання активного аудіювання****Вправа 7.** (рецептивна, умовно-комунікативна)

Мета: перевірити розуміння змісту тексту тексту.

Instruction: You are going to listen to a conversation between a father and his daughter. There are some statements related to the conversation on your handouts. First look through these statements and prepare to listen to the conversation. While listening to the conversation, find out which of the statements are true and which of them are false.

1. The girl's father got upset, when he heard that she was going to leave for college.	True False
2. Father believed, that it was not a big deal to go to college.	True

	False
3. The girl got everything on her to-do list done.	True False
4. The girl didn't sign up for the meal plan at the university because her Mom said she could take some food from home.	True False
5. The girl used her father's credit card to buy a new laptop.	True False

Вправа 8. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, на заповнення пропусків)

Мета: перевірити здатність студентів аудіювати конкретні елементи повідомлень, які вони чуять в процесі прослуховування аудіозапису.

Instruction: You are going to listen to an audio recording about a young girl Irene and her Mom. Both of them have one secret that no one knows about. Before you start listening to it, look through the sentences you have on your handouts. Listen to the recording carefully and fill in the missing words.

1. She doesn't want anyone to know because her classmates would think that she _____;
2. Irene's mom also has never told anyone that her daughter goes _____;
3. Funny enough, Irene's mom was always at _____ day;
4. Irene was very close to _____ in her Calculus class;
5. Irene brought her mom to her _____.

Вправа 9. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: навчити студентів концентрувати свою увагу на конкретній інформації.

Instruction: You are going to listen to a TED Talks speaker talking about diseases. First, study the questions listed on your handouts, and then while listening the the lecture answer them.

1. How many people in England have already been diagnosed with a chronic condition?

---

2. Why does the speaker say that diseases do not exist in the way we think they do?

---

3. What was the turning point for the speaker to change his attitude towards illnesses?

---

4. With what disease was Dotty diagnosed?

---

5. How did the speaker manage to treat Dotty's disease?

Вправа 10. (рецептивна, умовно-комунікативна)

Мета: перевірити рівень розуміння тексту, та навчити студентів концентрувати свою увагу на сприйнятті необхідної інформації.

Instruction: Time-management is an important concept. Subsequently there are many techniques that can help people to organize their time more efficiently so that they can do more things at a time. You are about to listen to one of such techniques and how it can make your life easier. First look through the statements you have on your handouts. While listening to the recording decide which of these statements are true and which of them are false.

1. The Pomodoro Technique was invented in the 1980s.	<i>True / False</i>
2. Students and workers can use the technique.	<i>True / False</i>
3. The technique is a bit complicated to use.	<i>True / False</i>
4. You need to break down your tasks into smaller sections.	<i>True / False</i>
5. Each break is called a ‘pomodoro’.	<i>True / False</i>
6. Peter uses an app on his mobile to time himself.	<i>True / False</i>
7. After four or five short breaks you can have a longer break.	<i>True / False</i>
8. Peter takes less time to do his homework these days.	<i>True / False</i>

Вправа 11. (рецептивна, умовно-комунікативна, на співставлення)

Мета: перевірити розуміння тексту та навчити студентів відновлювати почуті повідомлення.

Instruction: Eating healthy food is important for our health. There is a saying “You are what you eat”. Now, you’re going to listen to a conversation between a school nurse and a mom of a boy. Listen to it carefully and match the beginnings and ends of the statements you have on your handouts.

The nurse thinks crisps and biscuits	because she thinks her son is too fat.
The school nurse thinks children should eat	because she thinks it’s dangerous

The nurse thinks the mother should swap	5 portions of fruit and veg every day.
The mother came to see the school nurse	take her son to the park sometimes.
She doesn't want her son to ride to school	are unhealthy.
The mother thinks she could	crisps and biscuits for fruit sometimes.

Вправа 12. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, на заповнення пропусків)

Мета: перевірити рівень розуміння студентами аудіотексту шляхом заповнення пропусків в репліках, які вони чувають.

Instruction: You are going to listen to the conversation between a school nurse and a mom one more time. This time you have to fill in the gaps in the sentences that you have on your handouts. Listen to it carefully and look through the sentences before we proceed to listening.

1. I'm a bit worried _____ my son's weight.
2. I think he's _____ a bit too fat.
3. What is he _____ with his eating habits?
4. Does he eat _____ of fruits and vegetables?
5. Do you know _____ fruits and vegetables a child should eat every day?
6. He runs _____ at playtime.
7. How does he _____ school in the morning?

Вправа 13. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: навчити студентів зосереджуватися на окремих елементах повідомлень, які вони чувають в процесі прослуховування аудіозапису.

Instruction: You are going to listen to a conversation between two friends talking of how to be better at studies. First look through the sentences you have on your handouts, then listen to the conversation and once you hear a certain sentence from the list fill in the missing words.

1. You always get good _____ at school!
2. I always do _____ things. Do you want to know them?
3. I usually study in my bedroom. It's very _____.
4. I move my arms and _____ and drink some water.
5. It's important to get up and move your _____.
6. Next time I think I can get _____ marks!

Вправа 14. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, на логічне розташування фраз з реплік)

Мета: перевірити здатність студентів відтворювати послідовність подій прослуханого аудіотексту.

Instruction: Write a number (1-5) to put the questions in the order you hear them.

.....	Anything else?
.....	A cheese burger or double cheese burger?
.....	What would you like?
.....	Would you like a drink?
.....	What's your table number?

Післятекстовий етап

Група вправ для перевірки розуміння прослуханого тексту

Вправа 15. (умовно-комунікативна, рецептивна, множинного вибору)

Мета: перевірити загальне розуміння аудіотексту, та навчити студентів ідентифікувати правильну інформацію, в тестах множинного вибору.

Instruction: Listen to the conversation between a father and his daughter. After you finish listening to it, read the questions you have on your handouts and choose the right answer.

1. What will happen if the woman doesn't pay her tuition by the due date?
  - A. She'll have to pay a significant late fee
  - B. She'll be required to register again for school
  - C. She'll need to wait a semester to take classes
2. What is the woman planning to take with her to school from home?
  - A. some food
  - B. warm clothing
  - C. her game system
3. Based on her major, where will she most likely work?
  - A. at a bank
  - B. at school
  - C. in a national park
4. The father suggests a specific major based on the possibility of _____.
  - A. earning a decent living
  - B. traveling to different countries
  - C. moving up in the company
5. The man is surprised by the fact that his daughter _____.
  - A. already has a part-time job at school
  - B. has earned a scholarship for the first year
  - C. is involved in a serious relationship

Вправа 16. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, множинного вибору)

Мета: перевірка детального розуміння студентами прослуханого аудіотексту, навчити студентів ідентифікувати правильну інформацію.

Instruction: You are going to listen to an audio recording about Irene and her Mom. Listen to it carefully. After you finish listening to it, answer the questions on your handouts by choosing the right answer.

1. Irene has a secret:
  - a) her Mom is a cancer researcher
  - b) her Mom works in her school as a Calculus teacher
  - c) her mom is the Principle of her school.
2. Irene doesn't want anyone to know her secret, because:
  - a) she's afraid to lose her friends
  - b) she's afraid her classmates would think that she gets special treatment
  - c) her Mom told her not to reveal their secret
3. When Irene is asked about her Mom's occupation, she says:
  - a) she's a cancer researcher
  - b) she's a school principle
  - c) she's a Calculus teacher
4. In order to get an "A" in her Calculus class, she had to:
  - a) reveal her secret
  - b) bring her Mom to school
  - c) cheat in the class
5. When Irene's Mom was asked "Do you have a daughter?" she answered:
  - a) yes, she studies abroad
  - b) I don't have children
  - c) she's in college now

Вправа 17. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: перевірити розуміння студентами тексту та їх здатність відтворювати послідовність подій.

Instruction: Once you finished listening to the conversation between two friends, take a look at the statements you have on your handouts. These statements describe the events that take place in the recording. The order of the events is mixed. You need to put them back to the correct order according to the conversation between the two friends. Just write the numbers into the blank spaces in the table.

	Clare and her friend are speaking about cough and its side effects
	Clare is describing how she felt a few days ago
	They are speaking about the difference between flu and cold
	Clare's friend is telling her about someone who sneezes in a group of five
	Clare's friend is asking her whether she feels healthy today

Вправа 18. (рецептивно-комунікативна)

Мета: перевірити рівень розуміння аудіотексту та розвинути навички робити нотатки під час прослуховування лекції.

Instruction: You are going to watch a TED Talks lecture by a doctor of medicine talking about chronic diseases. While watching it make some notes. It may help you to memorize more information about it. After you finish watching it, take your own cards with the questions. Work in pairs and take turns to ask these questions each other.

Student 1

1. What's the main message of the speech?

2. Do you agree with the speaker, that we can get rid of most of the diseases and illnesses?
3. What was the name of the speaker's patient he was talking about?

Student 2

1. What was the turning point for the speaker to change his views on the problem?
2. What impressed you about the speaker?
3. How did the doctor diagnose the woman?

Вправа 19. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, на заповнення пропусків)

Мета: навчити студентів аудіювати окремі елементи повідомлень, які вони чують в процесі прослуховування аудіозапису.

Instruction: You are going to listen to an interview with a student, who uses a special technique for managing his time. Listen to it carefully. After you finish listening to it, take a look at the fragment of this interview on your handouts. There are some missing words and statements there. Your task is to fill in those gaps with the words you've heard in the recording.

The Pomodoro Technique is designed to help people work effectively and avoid wasting 1._____. It helps you to get the maximum 2._____ in the time you have. First you have to break down each 3._____ into steps. Then you use a 4._____ to organize your time into intensive work and 5._____. You write a list of the things you need to do, set the timer to twenty-five minutes and start working on the first 6._____ on your list. When the timer goes off you stop work for 7._____ minutes. Then you repeat these steps four or five times, ticking off items on your 8._____ as you finish them. After a few short breaks you can take a longer break.

Вправа 20. (рецептивно-репродуктивна, комунікативна, умовно-комунікативна, відповіді на запитання з елементами персоніфікації)

Мета: перевірити рівень розуміння аудіотексту та розвинути уміння діалогічного мовлення на базі прослуханого тексту.

Instruction: You are going to listen to an interview about a time management technique. Listen to it carefully. Work in pairs and take turns to answer the questions you have on your handouts after you finish listening the the interview.

1. What's the main idea of the "Pomodoro Technique"?
2. Does this technique sound like a good idea? Why?
3. Have you tried anything like this?
4. Why is this technique is called "Pomodoro"?
5. Describe the technique in stages.
6. What do you have to use to measure time?

Вправа 21. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, множинного вибору)

Мета: перевірити детальне розуміння аудіотексту, навчити студентів ідентифікувати правильну інформацію.

Instruction: You're about to listen to the speech of Rory Vaden, who is a self-discipline strategist. In his speech he talks about various time management strategies and he also talks about his own observations and experiences in this field. Your task is to listen to the speech (TED Talks lecture), and then choose the right answer in the test you have on your handouts.

1. The speaker is the author of the book:
  - a) Purpose of procrastination
  - b) Procrastination without purpose
  - c) Procrastinate on purpose
2. The speaker first realized that everything we know about time management is wrong:

- a) at his business partner's house
  - b) at home while reading some article about time management
  - c) at work
3. Who is named Haven?
- a) the speaker's sister
  - b) his business partner's daughter
  - c) the speaker's business partner
4. According to the speaker today time management is no longer just logical, but also:
- a) physical
  - b) mental
  - c) emotional
5. The history of "Time Management" began:
- a) at the end of 19th century
  - b) in the late 50s and 60s
  - c) at the time of the industrial revolution in Britain
6. When did "Era II time management thinking" emerged?
- a) early 70s
  - b) mid 80s
  - c) late 80s
7. Prioritizing is compared with:
- a) a hamster wheel
  - b) juggling
  - c) none
8. Multipliers use a new way of thinking:
- a) linear
  - b) two dimensional
  - c) three dimensional
9. Multipliers base their decisions on:

- a) significance
- b) urgency
- c) importance

10. When making a "to do list" multipliers ask themselves a question:

- a) what is the most important thing to do first?
- b) what should I do now to make tomorrow better?
- c) what is the most urgent thing to do?

Вправа 22. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, відповіді на запитання по тексту)

Мета: перевірка розуміння студентами переглянутого відеосюжету.

Instruction: Watch a short video about boot-caps in China. While watching it, make notes of the important information, which may help you to Answer the questions you have on your handouts.

1. For how long are children placed into the boot camps to get rid of their addictions?
2. How did Djanshy get into the boot camp?
3. What is the atmosphere like in the boot camp?
4. How often are they allowed to use their devices?
5. How much money has Djanshy's mother spent to place him into this camp?
6. Does Djanshy admit his addiction?
7. What's the attitude of Chinese authority towards internet-addiction?
8. Do the children in these camps know when they are going to be released?

Вправа 23. (рецептивно-репродуктивна, комунікативна, відповіді на запитання)

Мета: навчити студентів аудіювати найбільш важливі елементи аудіоповідомлення для їх подальшого відтворення.

Instruction: Listen to a TED Talks lecture about modern addictions. Note down the important information, so that you can easier remember it. After you finish listening to the lecture, summarize what you've heard. Follow the questions listed on your handouts and your notes to make your summary more logically organized.

1. Why is internet addiction referred to as a silent addiction?
2. Who are Facebook-Moms?
3. Great worriers in games, who are they in real life?
4. What are "Digital Diet and Digital Nutrition"? What's their point?

Вправа 24. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: перевірити рівень розуміння аудіотексту.

Instruction: Listen to the conversation between a school nurse and a Mom. Write the answers to the questions you have on your handouts after you finish listening to the conversation.

1. What was the boy's mom concerned with?
2. What are the boy's eating habits?
3. Is the boy active physically?
4. What are the nurse's recommendations?

Вправа 25. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, множинного вибору)

Мета: перевірити загальне розуміння аудіотексту, та навчити студентів ідентифікувати правильну інформацію.

Instruction: Listen to the conversation between two friends. After you finish listening to it, circle the best answer to the questions listed below.

1. Ben...
  - a) doesn't study
  - b) studies and does well

- c) studies and doesn't do well
2. Ben usually studies...
- a) in the library
  - b) at home
  - c) in his friend's house
3. On Ben's desk there are...
- a) papers, books and pens
  - b) pencils, books and pens...
  - c) a pencil case and pens
4. Katy...
- a) has a break for thirty minutes
  - b) exercises for thirty minutes
  - c) studies for thirty minutes
5. When Ben studies...
- a) he doesn't take breaks
  - b) he has a break for two or three hours
  - c) he has two or three breaks each hour

Вправа 26. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: перевірка розуміння студентами прослуханого аудіотексту у ході заповнення таблиці, розвиток критичного мислення.

Instruction: Listen to the conversation between two friends speaking about study tips. After listening to it, write the following ideas in the correct group.

a. Study for two or three hours without a break	b. Get up and move your body	c. Stay in your chair when you take a break	d. Have lots of papers and books on your desk
e. Play loud music while you study	f. Take lots of breaks	g. Have a clear desk	h. Study in a quiet place

Good ideas	Bad ideas

Вправа 27. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: контроль розуміння студентами прослуханого тексту, розвиток критичного мислення.

Instruction: a) Listen to the conversation in a café. After listening, circle the best answer to complete the sentences below.

1. For his main course, Andi chooses...

a normal cheese burger / a double cheese burger / a burger with chips

2. For dessert, Ande chooses...

ice cream / chocolate cake / banana cake

3. To drink, Andi chooses...

apple juice / fizzy water / still water

b) Do you think Andy eats healthy food? Why?

Вправа 28. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, тест множинного вибору)

Мета: навчити студентів ідентифікувати правильну інформацію, спираючись на прослуханий раніше аудіотекст.

Instruction: Listen to the audiorecording and circle the best answer to complete the sentences below.

1. Ismael is

OK, but a bit ill / OK, but has a lot of homework / OK, but a bit bored.

2. 'Light and dark' is
a horror film / a science fiction film / a romantic comedy.
3. The comedy film is about a
family / shop / school.
4. Jack hates
horror films / romantic films / science fiction films.
5. They decide to see a
romcom / horror film / science fiction film.
6. They decide to meet at
7 o'clock / half past seven / 8 o'clock.

Вправа 29. (рецептивно-репродуктивна, невербальна)

Мета: навчити студентів зосереджувати увагу на окремих елементах повідомлення, які вони чують в процесі прослуховування аудіозапису.

Instruction: Complete the gaps with a word or phrase you've heard in the audiorecording.

1. **Jack** Hi, Ismael. How are you?
Ismael Hi, Jack. I'm OK but I've got loads of _____.
2. **Jack** We don't know. We can't decide. There's that new
_____ film, 'Light and dark'.
3. **Jack** OK, well there's a _____ about a school.
4. **Ismael** Oh, no more school, please! What about a _____?
5. **Jack** What? Really? No, I hate romantic films. I like
_____.
6. **Ismael** Well, there's a new science fiction film, 'Alien attacks'.
Jack OK, I like _____. Let's see that.
7. **Ismael** At 8 o'clock. Let's meet at 7.30 _____ the cinema.

- 8 **Jack** OK. _____ you _____.
- Ismael** Bye.

Вправа 30. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: навчити студентів концентрувати свою увагу на конкретній інформації.

Instruction: You are going to listen to a conversation between a student and a university professor. Before listening to it look through the questions listed on your handouts. Listen to the conversation and write down the answers to the following questions.

1. What is the subject of the conversation?

---

2. What is the purpose of the conversation?

---

3. Does the student know the conditions on which he can miss a class?

---

4. What are these conditions?

Розроблений комплекс вправи базується на підході Дж.Річардсона «згори донизу», передбачає три традиційні етапи роботи (дотекстовий,

текстовий, післятекстовий та містить вправи, спрямовані на підготовку студентів до аудіювання (зняття мовних та смислових труднощів, активізацію особистого досвіду студентів), на організацію та проведення активного слухання, а також на перевірку розуміння студентами прослуханого. Особливістю розробленого комплексу є використання автентичного матеріалу, цілеспрямоване формування механізму ймовірного прогнозування, а також розвиток у студентів критичного мислення на матеріалі прослуханого.

2.2. Перевірка ефективності комплексу вправ для навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів

Для розробки комплексу вправ для навчання аудіювання студентів 2 курсу були використані автентичні матеріали різних жанрів: розповідь; бесіда; лекція; ток-шоу.

З метою перевірки ефективності комплексу вправ в жовтні-листопаді 2017 року було проведено пробне навчання, у якому взяли участь студенти 2 АА2 факультету іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського. Пробне навчання передбачало шість занять, на першому та останньому з яких було проведено тестування аудитивних навичок та умінь.

Тематика підібраних для аудіювання матеріалів співпадала з темами, які студенти вивчали а саме: illnesses; healthy life style; addictions of the 21st century; healthy food.

Таблиця 1

Структура проведеного пробного навчання

Етапи пробного навчання	Кіл-ть занять	Завдання
----------------------------	------------------	----------

1. Вихідний зріз аудитивних умінь та навичок	1	Визначити початковий рівень сформованості вмінь та навичок аудіювати автентичний матеріал
2. Пробне навчання	4	Практичне застосування розробленого комплексу вправ.
3. Підсумковий зріз аудитивних умінь та навичок	1	Визначити підсумковий рівень сформованості вмінь та навичок аудіювати автентичний матеріал
4. Аналіз результатів пробного навчання		Аналіз отриманих результатів пробного навчання.

На початковому етапі пробного навчання був проведений вихідний зріз для визначення початкового рівня сформованості вмінь та навичок аудіювати автентичні матеріали, під час якого студентам було запропоновано прослухати три автентичні аудіотексти та виконати розроблені до них вправи.

Для обробки результатів проведених контрольних зрізів були обрані наступні критерії оцінювання:

Таблиця 2

Критерії оцінювання виконання завдань з аудіювання

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1	Студент розпізнає на слух найбільш поширені слова в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі.
	2	Студент розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі.

	3	Студент розпізнає на слух окремі прості непоширені речення й мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі.
Середній	4	Студент розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал.
	5	Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі.
	6	Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися.
Достатній	7	Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.
	8	Студент розуміє основний зміст стандартного мовлення в межах тематики ситуативного мовлення яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна

		здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно подану інформацію.
	9	Студент розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень і фактичну інформацію, подану в повідомленні.
Високий	10	Студент розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатись, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності.
	11	Студент розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.
	12	Студент розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух подану фактичну інформацію в повідомленні.

В процесі виконання вихідного контрольного зрізу студенти виконували тестові завдання під час (while-listening), та після (post-listening) прослуховування аудіозаписів. Загалом студенти виконали 5 завдань, за результатами яких, відбувалося оцінювання. Кожне тестове завдання містило в собі 5 запитань. Нижче наведена таблиця з кількістю правильних відповідей, які дали студенти в кожному завданні:

Таблиця 3

	Вихідний контрольний зріз				
	True / False	Multiple choice	Fill in the gaps	Multiple choice	Listening for gist
Студент 1	3	4	3	5	4
Студент 2	5	4	3	4	4
Студент 3	4	4	5	3	4
Студент 4	4	4	4	4	3
Студент 5	3	5	5	5	5
Студент 6	5	5	5	3	5
Студент 7	3	4	5	4	4
Студент 8	5	5	5	5	3
Студент 9	5	5	4	4	2
Студент 10	3	5	4	4	5

Кожна правильна відповідь оцінювалась в “2.4” бали. Здійснивши відповідний перерахунок, отримуємо наступні результати по 12 – бальній системі, за кожне завдання:

Таблиця 4

	Вихідний контрольний зріз				
	True / False	Multiple choice	Fill in the gaps	Multiple choice	Listening for gist
Студент 1	7.2	9.6	7.2	12	9.6
Студент 2	12	9.6	7.2	9.6	9.6
Студент 3	9.6	9.6	12	7.2	9.6
Студент 4	9.6	9.6	9.6	9.6	7.2
Студент 5	7.2	12	12	12	12
Студент 6	12	12	12	7.2	12
Студент 7	7.2	9.6	12	9.6	9.6
Студент 8	12	12	12	12	7.2
Студент 9	12	12	9.6	9.6	4.8
Студент 10	7.2	12	9.6	9.6	12

Виведення остаточної оцінки кожного студента здійснювалося шляхом обчислення середнього балу:

Таблиця 5

Результати пробного навчання

Студент	Бали
Студент 1	9.12
Студент 2	9.6
Студент 3	9.6

Студент 4	9.12
Студент 5	11.04
Студент 6	11.04
Студент 7	9.6
Студент 8	11.04
Студент 9	9.6
Студент 10	10.08
Загальний бал групи	99.84
<i>Середній бал групи</i>	<i>9.98</i>

У результаті аналізу статистичних даних вихідного контрольного зрізу було виявлено, що у більшості студентів навички аудіювати автентичні повідомлення розвинені на достатньому рівні, тобто студенти розуміють основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймають основний зміст повідомлень і фактичну інформацію, подану в повідомленні.

Метою пробного навчання було практичне застосування розробленого комплексу вправ для навчання аудіювання з використанням автентичних матеріалів.

Використовуючи автентичні матеріали, ми мали на меті навчити студентів сприймати на слух живу, неадаптовану мову, яка містить не тільки знайому для них лексику та граматику, а й невідому, або таку, з якою вони недостатньо ознайомлені. Використання матеріалів автентичного походження допомагає студентам розвинути навички контекстуальної здогадки та передбачення. Коли студент сприймає певне автентичне повідомлення на слух, яке містить невідому для нього лексику, навичка контекстуальної здогадки допомагає студентам дізнатись значення певної лексичної одиниці, в залежності від контексту, в якому вона була вжита.

Пробне навчання містило чотири фрагменти, тривалістю від 20 до 40 хвилин. Робота студентів під час експериментального навчання полягала в

прослуховуванні 2-3 автентичних аудіо-відео записів, та виконання різноманітних завдань на перевірку рівня їх розуміння та пошуку необхідної інформації.

Перший фрагмент був присвячений темі “Illnesses”. Під час даного фрагменту студенти працювали з двома автентичними матеріалами:

1. Clare and her friend (діалог між двома подругами про хвороби.);
2. How to make diseases disappear (лекція з ресурсу “TED Talks”).

Робота з першим автентичним матеріалом проходила в чотири етапи:

1. Warming-up (робота в парах, під час якої студенти по черзі відповідали на запитання);
2. Pre-listening (перед прослуховуванням аудіотексту було проведено пояснення щодо подальших дій та завдань, які потрібно було виконати студентам);
3. While-listening (студенти прослуховували аудіотекст та виконували вправу на визначення правдивості положень);
4. Post-listening (виконання вправи на відтворення послідовності подій).

Структура роботи з другим автентичним матеріалом подібна першому:

1. Pre-listening (підготовка до прослуховування аудіотексту, надання інструкції щодо подальших завдань);
2. While-listening (прослуховування аудіотексту, та виконання тестового завдання множинного вибору);
3. Post-listening (робота в парах, відповіді на запитання по контексту прослуханого фрагменту лекції).

Структура та зміст роботи решти трьох експериментальних фрагментів подібна. Основним завданням пробного навчання було створити умови для формування аудитивних навичок студентів до сприйняття автентичного мовлення на слух, та розвитку навички сприймати головну думку повідомлення в цілому, а не дослівне значення його окремих фрагментів.

Завершальним етапом проведення перевірки ефективності комплексу вправ для навчання аудіювання з використанням автентичних матеріалів було проведення підсумкового зрізу аудитивних умінь та навичок. Структура підсумкового зрізу була ідентичною вихідному зрізові. Студенти прослуховували три аудіотексти автентичного походження, та виконували розроблені до них тестові завдання. Так само, як і в вихідному контрольному зрізі, студенти виконували 5 тестових завдань, кожне з яких складалося з 5 запитань. Нижче наведена таблиця з кількістю правильних відповідей, які дали студенти в кожному завданні:

Таблиця 6

	Підсумковий зріз				
	Gap fill	Multiple choice	Grouping	Multiple choice	Gap fill
Студент 1	4	5	5	4	4
Студент 2	5	4	5	4	5
Студент 3	4	4	4	4	4
Студент 4	5	5	5	4	3
Студент 5	5	4	4	5	4
Студент 6	4	4	5	5	5
Студент 7	4	5	3	5	4
Студент 8	5	5	4	5	3
Студент 9	5	3	4	5	5
Студент 10	5	5	4	4	5

В підсумковому так само, як і в вихідному зрізі рівня сформованості аудитивних умінь та навичок, кожна правильна відповідь оцінювалась в “2.4” бали. Після підрахунку було отримано наступні результати за 12-бальною шкалою:

Таблиця 7

	Підсумковий зріз				
	Gap fill	Multiple choice	Grouping	Multiple choice	Gap fill
Студент 1	9.6	12	12	9.6	9.6
Студент 2	12	9.6	12	9.6	12
Студент 3	9.6	9.6	9.6	9.6	9.6
Студент 4	12	12	12	9.6	7.2
Студент 5	12	9.6	9.6	12	9.6
Студент 6	9.6	9.6	12	12	12
Студент 7	9.6	12	7.2	12	9.6
Студент 8	12	12	9.6	12	7.2
Студент 9	12	7.2	9.6	12	12
Студент 10	12	7.2	9.6	9.6	12

Після підрахунку середнього балу були отримані наступні результати:

Таблиця 8

Результати підсумкового зрізу

Студент	Бали
Студент 1	10.56
Студент 2	11.04
Студент 3	9.6
Студент 4	10.56
Студент 5	10.56
Студент 6	11.04
Студент 7	10.08
Студент 8	10.56
Студент 9	10.56
Студент 10	10.08
Загальний бал групи	104.64
<i>Середній бал групи</i>	<i>10.46</i>

Результати підсумкового зрізу вказують на те, що підсумковий рівень сформованості вмінь та навичок аудіювати автентичний матеріал

відповідає “високому” у дев’ятьох студентів з десяти. Це означає, що переважна більшість студентів розуміють тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, уміють знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.

У результаті порівняння та аналізу вихідного та підсумкового зрізів було виявлено поліпшення результатів студентів. Середній бал групи перед проведенням пробного навчання складав 9.98 бали, після проведення – 10.46. В процентному співвідношенні виявлене поліпшення результатів студентів склало 4,58%.

Рис. 1

Проаналізувавши отриманні дані та виявивши приріст в результатах студентів, вважаємо розроблену методику навчання аудіювання з використанням автентичних матеріалів ефективною.

Висновки до розділу II

В основі розробленого нами комплексу вправ лежить підхід Дж. Річардсона "згори донизу" та традиційні етапи роботи з аудіотекстами (дотекстовий, текстовий, післятекстовий). Метою вправ передтекстово етапу було подолання мовних та смислових труднощів, які зазвичай виникають під час прослуховування аудіотексту, активізація особистого життєвого досвіду студентів та зацікавлення їх у прослуховуванні тексту. Головним завданням текстового етапу було "активне аудіювання", що спрямоване на підвищення уваги та розумової діяльності студентів під час прослуховування. На післятекстовому етапі відбувається перевірка розуміння прослуханого.

Практична перевірка розробленого нами комплексу вправ проводилася під час пробного навчання, яке здійснювалося в чотири етапи: вихідний зріз, пробне навчання, підсумковий зріз аудитивних умінь та навичок, аналіз результатів пробного навчання. Аналіз отриманих даних показав приріст середнього балу у більшості студентів, що вказує на те, що розроблена методика навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів є досить ефективною.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного наукового дослідження було теоретично обґрунтовано, практично розроблено та експериментально перевірено методику навчання аудіювання студентів 2 курсу мовних спеціальностей із застосуванням автентичних матеріалів.

Під аудіюванням ми розуміємо здатність сприймати на слух неадаптовані автентичні тексти різних жанрів та рівнів важкості із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування.

Успішність аудіювання залежить від рівня сформованості у студентів лексичних та граматичних навичок. Аудіювання також пов'язане з усіма видами мовленнєвої діяльності, оскільки під час реальної комунікації ми постійно переходимо від одного виду мовленнєвої діяльності (письмо, аудіювання, говоріння, читання), до іншого. Водночас аудіювання є тим вмінням, з якого слід починати вивчення іноземної мови.

Процес аудіювання відбувається у внутрішній формі. Внутрішній механізм аудіювання базується на таких психічних процесах, як увага, зіставлення та розпізнання мовних засобів, їх ідентифікація, сприйняття на слух, групування та осмислення, узагальнення, запам'ятовування.

Основним предметом аудіювання є чужа думка, подана у формі аудіотексту, висловлювання, яку потрібно розпізнати.

В методиці навчання іноземних мов виділяють два основні підходи до навчання аудіювання – “знизу-вгору”; “згори-донизу”. Суть першого підходу полягає у поділі студентами усного мовлення на окремі смислові частини для полегшення процесу їх ідентифікації (сприйняття на слух та розуміння). Другий підхід (“згори-донизу”) на перше місце ставить значення, яке несе в собі повідомлення, а не мовленнєві одиниці, з яких воно складається.

Формування компетенції в аудіюванні здійснюється поетапно у вправах і передбачає набуття студентами мовних знань, формування аудитивних навичок і розвиток аудитивних умінь. При цьому основним завданням формування компетентності в аудіюванні є навчити студентів розуміти повідомлення, які у своїй будові мають як знайомий, так і незнайомий мовний матеріал та здатність його цілісного розуміння (з початку до завершення).

Навчальним матеріалом у межах даного дослідження слугували автентичні аудіоматеріали різної тематики та жанрів. Під автентичними матеріалами розуміють такі, що були створені носіями мови з метою передачі та збереження інформації в повсякденному житті, не призначені для навчальних цілей.

Вибір автентичних матеріалів зумовлений їх особливостями: своєрідністю лексики (наявністю великої кількості займенників, часток, вигуків, різноманітних слів, які несуть в собі емоційне забарвлення, фразеологізмів, та сленгу); своєрідністю синтаксису (вживання простих, непоширених речень, присутня фрагментарність). Крім того, використання матеріалів автентичного походження допомагає студентам краще зрозуміти представників різних культур та народностей. Вони також дають можливість ознайомитись з особливостями вимови, акценту, та ритму спілкування носіїв мови. Використання автентичних матеріалів у вивченні іноземних мов сприяє долученню до мовного середовища, оскільки кожна сфера спілкування (ділова чи професійна), має свої особливості. Цінність автентичних матеріалів полягає в фоновій інформації яку вони несуть в собі, і яка сприяє кращому формуванню комунікативної компетенції (в нашому випадку аудитивної).

При виборі автентичних матеріалів для навчання аудіювання ми керувалися наступними критеріями: чіткістю вимови, тематикою аудіотексту, відповідністю його рівню студентів. В нашому дослідженні

велика увага була приділена використанню автентичних матеріалів з онлайн ресурсу “TED Talks”. Даний ресурс є джерелом автентичних матеріалів, які відіграють важливу роль у процесі вивчення англійської мови, оскільки вони сприяють розвитку уміння аудіювання саме живої, неадаптованої мови. Завдяки тому, що учасниками "TED Talks" є не тільки носії мови, слухачі мають можливість ознайомитись та навчитись сприймати англійську мову з різними акцентами (“different Englishes”). Використання "TED Talks" надає змогу викладачам урізноманітнити навчальний процес, а також підвищити мотивацію до вивчення англійської мови.

В розробленій методиці навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів робота із матеріалами проводилась в три етапи: (передтекстовий, текстовий, післятекстовий).

На передтекстовому етапі відбувалось зняття всіх можливих труднощостей, які можуть виникнути під час прослуховування аудіотексту, та введення в тематику тексту. На даному етапі здійснювалась семантизація та контроль розуміння нової лексики, ознайомлення з складними граматичними структурами (використаними в аудіотексті), обговорення тематики, з якою пов'язаний аудіотекст, прогнозування змісту аудіотексту тощо.

На текстовому етапі відбувалось прослуховування аудіотексту та виконання відповідних завдань (matching, filling in the gaps, sequencing, true or false).

Завершальний, післятекстовий етап, був націлений на перевірку рівня розуміння студентами прослуханого аудіотексту. Перевірка може здійснюватись як за допомогою тестових рецептивних завдань (multiple choice, choose the right answer), так і за допомогою більш розгорнутих, продуктивних завдань (answer the questions, retell what you've heard).

Перевірка ефективності розробленої методики навчання аудіювання із застосуванням автентичних матеріалів здійснювалася у ході пробного навчання, яке здійснювалося в чотири етапи: вихідний зріз, пробне навчання, підсумковий зріз аудитивних умінь та навичок, аналіз результатів пробного навчання. Отримані результати вказують на приріст навичок та умінь аудіювати автентичні матеріали, що склав 4,58%.

Таким чином, результати експериментального навчання свідчать про ефективність розробленої методики.

Отримані результати свідчать про доцільність подальшого теоретичного та практичного дослідження у напрямку використання автентичних матеріалів для формування у студентів аудитивних вмінь та навичок.

SUMMARY

Our paper consists of introduction, two chapters, conclusions, the list of literature and appendices. In the introduction we proved the actuality of the chosen topic, set aims and tasks of the research, mentioned the methods, subject and object of our research. The object of the research is the methodology of teaching listening comprehension to the students of language specialities with the help of audio and video materials of authentic origin. The subject of the research is the methodology of teaching listening comprehension using authentic materials.

In the first chapter we studied theoretical and methodological grounds of teaching listening comprehension. In the second chapter we introduced and described our methodology of teaching listening comprehension. The second chapter also contains the practical results of implementing the developed methodology. In the conclusion we summed up the information provided in the two chapters. In the list of literature, we enumerated the literature used in the paper. The appendices contain some of the worksheets, that were used during the practical implementation of the methodology.

Among the online resources used for the development of our methodology of teaching listening comprehension with the help of authentic materials, the priority was given to "TED talks lectures". TED Talks lectures are highly efficient for developing listening skills as the speakers, who perform there are not only the native speakers of the English language. It gives a great opportunity for students to develop their listening comprehension skills of different Englishes.

The findings from this research provide evidence that the developed methodology is valid for further theoretical and practical study.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеева Л. Е. Методика обучения профессионально ориентированному иностранному языку: курс лекций / Л. Е. Алексеева. – СПб.: Филол. ф-т СПбГУ, 2007. – 136 с.
2. Артемов В. А. Психология обучения иностранным языкам. /В.А.Артемов. – М., 2006. - 279с.
3. Артемчук Г. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов / Артемчук Г. //Рідна школа. – 2012. – №9. – С. 47 - 49.
4. Бабинская П.К. Практический курс методики преподавания иностранных языков: Учебное пособие. / П.К.Бабинская, Т.П. Леонтьев. – Мн.: ТетраСистемс, 2005. – 288с.
5. Бекренцова І.І. Використовуємо сучасні підходи у викладанні англійської мови. / Бекренцова І.І. – Х.: Видавнича група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 285с.
6. Бех І. Інтеграція як освітня перспектива / І.Бех // Початкова школа. – 2012. – №5. – С. 5–6.
7. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О. Б. Бігич // Іноземні мови. – 2012. – № 2 (70). – С. 19–30.
8. Бігич О.Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: Автореф. дис... докт. пед. наук.: 13.00.02 / Київський нац. лінг. унів. / О.Б. Бігич – К., 2005. – 36 с.
9. Бігич О.В. Способи контролю розуміння почутого/прочитаного англійського повідомлення / О.В. Бігич //Іноземні мови. – 2011. – № 2. – С. 42-44.
- 10.Близнюк О.І. Гумористичні оповідання для навчання аудіювання // Іноземні мови. – 1995. – № 3-4. - С. 42 – 49.

- 11.Бочкарьова О. Ю. Характеристика англомовного методичного аудитивного повідомлення / О. Ю. Бочкарьова // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та психологія. – К., 2005. – Вип.9. – С. 201 – 209.
- 12.Ветохов А.М. Пути повышения результативности обучения аудированию иноязычной речи в школе // Иноземні мови. – 2003. – № 2. – С. 7 – 9.
- 13.Вікович Р. І. Передумови використання англомовних теленовін у навчанні аудіювання студентів мовних спеціальностей // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип.9. – 2008. – 429 – 435 с.
- 14.Вострякова Н.А. Цели урока иностранного языка и способы их достижения / Вострякова Н.А. // Иностранные языки в школе. – 2013. – №5. – С.43 - 46.
- 15.Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: Пособие для учителя. – 2 – е изд., перераб. и доп. – М. : АРКТИ, 2003. – 192 с.
- 16.Гальскова Н.Д. Новые технологии обучения в контексте современной концепции образования в области иностранных языков /Н.Д. Гальскова //Иностр. языки в школе. – 2009. – № 7. – С. 13 – 14.
- 17.Гапонова С.В. Навчання розуміння аудіотекстів учнів старших класів середньої школи // Иноземні мови. – 1996. – № 2. – С. 9 – 17.
- 18.Гончар И. А. Аудирование иноязычного текста как объект лингвистики и методики / И. А. Гончар // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2011. – № 4. – С. 117–121.
- 19.Гринюк Г. А. Етапи формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів економічних спеціальностей / Г. А. Гринюк, Ю. О. Семенчук // Иноземні мови. – 2006. – № 2. – С. 22–27.

20. Демяненко М. Я. Дифференциация текстов по формам общения / М. Я. Демяненко, К. А. Лазоренко // Психолингвистическая и лингвистическая природа текста и особенности его восприятия: Монография / [Ю. А. Жлуктенко, А. А. Леонтьев, Л. Ю. Кулиш и др.]; под ред. Ю. А. Жлуктенко, А. А. Леонтьева. - К.: Вища школа, 1979. – 249 с.
21. Дробіт І. М. Використання подкастів при викладанні англійської мови за професійним спрямуванням / І. М. Дробіт // Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. — №5. — С. 89 – 92.
22. Елухіна Н.В. Интенсификация обучения аудированию на начальном этапе // Иностранные языки в школе. – 1986. – № 5. – С. 15 – 20.
23. Єрмоленко С. Я.. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів.// С. Я. Єрмоленко. С. П. Бибик, О. Г. Тодор. – К.: Либідь, 2001. – 223 с.
24. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, оцінювання/Науковий редактор українське видання доктор пед. наук С. Ю. Ніколаєва – К.: Ленвіт, 2003 – 273с.
25. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англійською компетентністю в аудіюванні / І. П. Задорожна // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2013. – №1. – С. 89-96.
26. Іщенко Т. М. Дослідження типових ситуацій ділового англійського мовлення / Т. М. Іщенко // Іноземні мови. – 2000. – №4. – С. 34-37.
27. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – 250 с.

28. Колкер Я.М. Практична методика навчання іноземної мови. / Я.М. Колкер. – К.: Видавничий центр «Академія», 2011. – 350с.
29. Колшанский Г. В. Лингвокоммуникативные аспекты речевого общения / Г. В. Колшанский // Иностранные языки в школе. - 1985. – № 1. – С. 10 – 15.
30. Колшанский Г.В. Вопросы обучения иностранным языкам в аспекте коммуникативной лингвистики / Г.В. Колшанский // Методы интенсивного обучения иностранным языкам. – М., 2013. – С. 35-39.
31. Комков И.Ф. Методика преподавания иностранных языков. / И.Ф. Комков. – Минск.: Высш. школа, 2009. – 352 с.
32. Коростелев В.С. Принципы создания системы коммуникативного обучения иноязычной культуре / В.С. Коростелев, Е.И. Пассов // Иностранные языки в школе. – 2008. – № 2. – С.40 – 45.
33. Коряковцева Н.Ф. Автономия учащегося в учебной деятельности по овладению иностранным языком как образовательная цель / Н.Ф. Коряковцева // Иностранные языки в школе. – 2012. – № 1. – С. 91–14.
34. Кост Д. Оригинальные тексты и материалы на продвинутом этапе обучения / Д. Кост // Вопросы методики обучения иностранному языку за рубежом. – М.: Просвещение, 1978. – С.123 – 129.
35. Кривобокова И.Я., Лотарева Т.В. Некоторые приемы обучения английскому языку на начальном этапе // Иностранные языки в школе. – 1987. – № 6. – С. 52 – 54.
36. Кричевская К.С. Прагматические материалы, знакомящие учеников с культурой и средой обитания жителей страны изучаемого языка / К.С. Кричевская // Иностранные языки в школе. – 1996. – № 1. – С. 13–17.
37. Кулиш Л. Ю. Виды аудирования // Вопросы языковой структуры : Исследования по романогерманской филологии: Сб. ст. // Ред. кол. Ю. А. Жлуктенко и др. – К., 1976. – С. 234 – 236.

- 38.Кусько К. Ф. Лінгвістика тексту за фахом / Кусько К. Ф. // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов у вузі. Колективна монографія. – Львів: Світ, 1996. – С. 13.
- 39.Леонтьева Т. П. Использование видеотехнологий в самостоятельной учебной деятельности студентов языкового вуза по овладению межкультурным общением. // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г.Шевченка. – Вип. 70. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Ч:ЧДПУ, 2009. – №70. –С. 130 – 134 с.
- 40.Макрідіна Л.О. Використання сучасних технологій у педагогічній діяльності // Початкова школа. – 1995. – № 7. – С. 26 – 30.
- 41.Маслыко Е.А. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справочное пособие. / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская. – М.: Высшая школа., 2009. – 522 с.
- 42.Мацько Л. І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу/ Л. Мацько // Проблеми формування мовної освіти середніх загальноосвітніх закладів : зб. наук. праць. – Рівне, 2006. – С. 5 – 8
- 43.Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / [Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.]. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
- 44.Неділько А. Г. До питання застосування автентичних матеріалів для навчання іноземної мови// Іноз. мови – 1998. – №4. – С. 11 – 12.
- 45.Носонович Е.В. Критерии содержательной аутентичности учебного текста / Е.В. Носонович, Р.П. Мильруд // Иностр. языки в школе. – 1999. – № 2. – С. 6–12.
- 46.Носонович Е.В. Параметры аутентичного учебного текста / Е.В. Носонович, Р.П. Мильруд // Инстр. языки в школе. – 1999.– № 1.– С.11–18.

- 47.Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – С. 249.
- 48.Очерки методики обучения устной речи на иностранных языках / [Н. Л.Белоцерковская, ИВ. Бессонова, А. И.Близнюк и др.]; руковод. кол. авт. В. А.Бухбиндер. – К.: Вища школа. Изд-во при Киев. ун-те, 1980. – 248 с.
- 49.П'янковська І. В. Організація самостійної роботи студентів мовних спеціальностей з вдосконалення навичок аудіювання / І. В. П'янковська, О. В. Тишко // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2017/організація-самостійної-роботи-студ-2/>
- 50.Паращук В. Ю. Використання автентичного тексту під час роботи над розмовною темою // Іноземні мови в школі. – 1999. – №2. – С. 61 – 65.
- 51.Петранговська Н. Р. Навчання студентів фізико-математичних факультетів професійно спрямованого монологу-міркування на основі англомовних фахових автентичних аудіотекстів : дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н. Р. Петранговська /Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2004. – 290 с.
- 52.Петрова Е. Б. Использование художественных фильмов на занятиях английского языка для совершенствования лексических навыков студентов языкового факультета / Е. Б. Петрова // Альманах современной науки и образования. – 2010. – № 1 (32). – Часть 2. – С. 153–155.
- 53.Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект /С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін.; під кер. С. Ю. Ніколаєвої, М. І. Солов'я. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2001. – 245 с.

- 54.Рівні володіння іноземною мовою відповідно до Рекомендацій Ради Європи (РРЕ) і українська інтерпретація цих рівнів [Електронний ресурс] – Режим доступу : umsa.edu.ua/scale.pdf.
- 55.Робоча програма з навчальної дисципліни «Англійська мова» для студентів за напрямом підготовки Філологія, спеціальністю Мова та література (англійська, німецька/французька). – Острог, 2016. – 13 с.
- 56.Савинова Н. А., Михалева Л. В. Аутентичные материалы как составная часть формирования коммуникативной компетенции / Н. А. Савинова, Л. В. Михалева // Вестн. Том. гос. ун-та. – 2007. – № 294. – С.116-119.
- 57.Семенчук Ю. О. Аудіювання та відіювання англомовних професійно спрямованих матеріалів із студентами-економістами / Ю. О. Семенчук // Наукові записки НУ "Острозька академія". – 2013. – Випуск 33. – С. 316-318.
- 58.Скуратівська М. О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов [Електронний ресурс] / М. О. Скуратівська. Режим доступу: <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischii-shkoli-ukrayini/>
- 59.Сысоев П. В. Подкасты в обучении иностранному языку / П. В. Сысоев // Язык и культура. – 2014. – №2 (26). – С.189 – 201.
- 60.Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения: учебное пособие / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К.: Ленвит, 2004. - 192 с.
- 61.Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти:навч. посіб. / О. Б. Тарнопольський. – К.: Фірма «ІНКОС», 2006. – 248 с.
- 62.Халеева И.И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчиков). – М.: Высшая школа, 1989. – 235 с.

- 63.Халеева И.И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчиков). – М.: Высшая школа, 1989. – 235 с.
- 64.Черпак О. В. Використання відеоматеріалів у навчанні іноземної мови студентів ВНЗ [Електронний ресурс] / О. В. Черпак. Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1202>
- 65.Шиян Т. В. Використання подкастів у викладанні курсу «Business English» для студентів гуманітарних спеціальностей / Т. В. Шиян // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – №53. – С.145 – 148.
- 66.Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учеб. пособие для преподавателей и студентов. /А.Н. Щукин. – М.:Филоматис, 2009. – 450 с.
- 67.Allen J. Natural Language Understanding, 2nd edn. / Allen J. // The Benjamin. Cummings Publishing Company, Inc. - 1995. – 2nd edn
- 68.Authentic [Електронний ресурс] // Oxford Dictionaries. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/authentic> (дата звернення: 18.02.2017). – Назва з екрана.
- 69.Berman M. Listening strategy guide / Berman M. // Dyed international Inc. – 2003.
- 70.Mallinder M. Teaching English using TED Talks [Електронний ресурс] // EFL Magazine. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.eflmagazine.com/teaching-english-using-ted-talks> (дата звернення: 06.12.2017). – Назва з екрана.
- 71.Rixon S. Developing listening skills. / Rixon S. // London and Basingstoke: Macmillan Publishers Ltd. – 1986.
- 72.Rost M., Wilson J. Active Listening / Rost M., Wilson J. // Pearson. – 2013.
- 73.Thaker S. Types of Listening. [Електронний ресурс] // SkillSyouneed. – 2014. – Режим доступу до ресурсу:

<http://www.skillsyouneed.com/ips/listening> (дата звертання 06.12.2017).

– Назва з екрана.

74. The best TED Talks for English Language Learners [Електронний ресурс] // Englishlive. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://englishlive.ef.com/blog/english-in-the-real-world/best-ted-talks-english-language-learners> (дата звернення: 06.12.2017). – Назва з екрана.
75. Using the Internet to Learn English [Електронний ресурс] // UCLanguagecentre. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://uctlanguagecentre.com/blog/using-internet-learn-english/> (дата звертання 06.12.2017). – Назва з екрана
76. Vandergrift L. Facilitating second language listening comprehension: Acquiring successful strategies. / Vandergrift L. // *ELT Journal*. – 1999. – pp. 168 – 176.
77. Yagang F. Listening: Problems and solutions. / Yagang F. // *English Teaching Forum*. – 1993. – pp. 16 – 19.

ДОДАТКИ

Додаток А.....	80
Додаток Б.....	81
Додаток В.	82

Додаток А.

Вправа. (рецептивна)

Мета: перевірка рівня розуміння тексту студентами.

Instruction: You are about to listen to an audio recording about a young girl Irene who studies at school. You will hear some information about Irene and her Mom's secret, that nobody knows about at school. First, look through the statements that you have on your handouts. While listening to the recording find out which of the statements are true and which are false.

1. Irene doesn't want anyone to know her secret because her mom told her not to tell it anyone.	True False
2. Only close friends know her secret.	True False
3. Irene's mom never told anyone, that her daughter goes to the same school where she works.	True False
4. When Irene's friends ask her "What does your mom even do?" She answers "She's a cancer researcher".	True False
5. When Irene's mom is asked about her daughter, she says that she studies in a different school.	True False
6. Irene's mom was the one, who decided to their secret to everyone.	True False

Додаток Б.**Вправа.** (рецептивна)

Мета: перевірити, наскільки студенти зрозуміли зміст тексту.

Instruction: You're going to listen to a conversation between two friends. In this conversation they are speaking about their experiences with different illnesses. First, look through the statements you have on your handout and then, while listening to the recording, decide which of them are true and which are false.

1. Clare felt much healthier a few days ago
True / False
2. Clare had a temperature and a sore throat
True / False
3. Clare tends to find that she sneezes every time she has a cold
True / False
4. Clare's friend has a friend who sneezes in a group of five
True / False
5. In their opinion sneezing is worse than coughing
True / False
6. To have a flu is worse than to have a cold
True / False
7. Clare had a bad flu, but she has never had a cold
True / False
8. Both of them are going to have a sore throat, because it is cold outside
True / False

Додаток В.

Healthy food

№	Stage	Activity	Activity time	Total time
Recording 1 (School nurse dialogue)				
1.1	Warming-up	Discussion	3 min	13:20
1.2	Pre-listening	Pictures matching	3 min	
		Grouping		
		Description of listening		
1.3	First-listening	Matching	2:10 min	
1.4	Second-listening	Fill in the missing word	2:10 min	
1.5	Post-listening	Answering the questions	3 min	
Recording 2 (TED Healthy eating. Tips)				
2.1	Pre-listening	Description of Listening	3 min	16:30
2.2	While-listening	Notes taking (listening for gist)	8:30 min	
2.3	Post-listening	Discussion	5 min	

№	Stage
Recording 1 (School nurse dialogue)	
1.1	<p style="text-align: center;">Discussion</p> <ul style="list-style-type: none"> – What do you understand by healthy food? – What healthy food do you eat? – How often do you eat it? – Do you think you can become a vegetarian?
1.2	<p style="text-align: center;">Pictures matching</p> <p>T. Work in groups and match the pictures with the corresponding vocabulary. Attachment 1</p> <p style="text-align: center;">Grouping</p> <p>T. Group the pictures into two columns (healthy / unhealthy food).</p> <p style="text-align: center;">Description of listening</p> <p>T. You are going to listen to a conversation between a mother and a school nurse. She is asking the nurse for advice about her son.</p>
1.3	<p style="text-align: center;">Matching</p> <p>T. While listening to the conversation match the beginnings to the ends of the sentences. Attachment 2</p>

1.4	<p style="text-align: center;">Fill in the missing word</p> <p>T. Listen and fill in the missing word. Attachment 3</p>
1.5	<p style="text-align: center;">Answering the questions</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What was the boy's mom concerned with? 2. What are the boy's eating habits? 3. Is the boy active physically? 4. What are the nurse's recommendations?
<p>Recording 2 (TED Healthy eating. Tips)</p>	
2.1	<p style="text-align: center;">Description of Listening</p> <p>T. You're going to listen to the speech of an Australian food guide Niki Bezzant speaking about 6 tips for healthy eating. Her concept of healthy eating can be described just with one word "moderation". It means that in order to make your eating habits healthy, you don't need refuse from all those things you like. Things like candies, cakes, biscuits, hamburgers and so on... You just have to reduce the amount of those foods.</p> <p>Words you might don't know: (<i>writing word on the blackboard and explaining them</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> – moderation (<i>control of your behaviour, so that you keep your actions, feelings, habits etc within reasonable limits</i>); – nutrients (<i>a chemical or food that provides what is needed for plants or animals to live and grow</i>).
2.2	<p style="text-align: center;">Notes taking (listening for gist)</p> <p>T. While listening to the speech, I want you to take some notes concerning those tips. Try to get the general idea of her tips.</p>
2.3	<p style="text-align: center;">Discussion</p> <p>Tips:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Food is important; 2. There is no such thing as one perfect diet; 3. Eat Food, not Nutrients; 4. Eat what makes you happy; 5. Eat your veges; 6. Cook.